РЕФЕРАТИВНО-НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

ISSN 2521-1463

СУДОВО-ПСИХОЛОГІЧНА ЕКСПЕРТИЗА.

Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

ОНЛАЙН-ЖУРНАЛ ЗАСНОВАНО У 2016 РОЦІ

НОМЕР ЖУРНАЛУ

Том 7
№ 2 (38)

Березень – квітень 2022 р.

DOI 10.53672/ej.2.2022

expertize-journal.org.ua

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Назаров О. А.
Євдокимова Н. О.
Кириченко О. А.
Калинка Г. І.
Цільмак О. М.
Мотлях О. І.

Барко В. І.
Лефтеров В. О.
Коренюк П. І.
Алікіна Н. В.
Попова Г. В.
Вітомський Ю. Л.

Землянська О. В.

Чернякова О. В.
Большаков С. І.
Тунтула О. С.
Ткач Ю. Д.
Єгорова Т. М.
Лисенко А. Б.

Шаповалов В. О.
Савкіна Т. В.
Савостін О. П.
Безушко С. В.
Вербина Ю. В.
Хлонь О. М.

Інститут психологічної експертизи і поліграфа Kyiv

ВИДАЄТЬСЯ ЗА СПРИЯННЯ

Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі

ROR 02xc7et08

Номер на сайті

ISSN 2521-1463

ЗАСНОВНИК І ВИДАВЕЦЬ
Назаров Олег Анатолійович
канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва, судовий експерт

ВИДАВНИК НАЗАРОВ О. А.

Судово-психологічна експертиза

Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

Реферативно-науковий online журнал
Електронне видання
Засновано у травні 2016 року

2022. Том 7, № 2 (38)

Березень–квітень 2022 року

Київ · 2022
expertize-journal.org.ua

DOI: 10.53672/ej.2.2022
УДК 159:34(05)+159:371(05)+347.948
ББК 67.5:88.4
С89

ISSN 2521-1463 (Online)
EAN-13 9772521146000
Ідентифікатор медіа R40-05509

Засновник і видавець: кандидат психологічних наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович

Видається за сприяння ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі», ROR 02xc7et08

С89 **Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці** : реферативно-науковий online журнал. — 2022. Т. 7, № 2 (38) (березень–квітень 2022 р.). — Київ : Видавник Назаров О. А., 2022. — 56 с. — URL: expertize-journal.org.ua.

Номер містить оригінальні статті й реферати праць з юридичної психології, судової експертизи та суміжних галузей, а також новини журналу й розділ «Новини інженерної психології та психотехніки».

Редакційна колегія не завжди поділяє позицію авторів

За точність викладеного матеріалу відповідальність покладається на авторів

Рукописи можуть рецензуватися і не повертаються

Авторські права на матеріали належать їхнім авторам. Матеріали журналу поширюються на умовах ліцензії Creative Commons «Із Зазначенням Авторства 4.0 Міжнародна» (CC BY 4.0), крім першоджерел рефератів і передрукованих матеріалів, права на які належать їхнім правовласникам.

Редакційні правки, скорочення та зміна назви матеріалу погоджуються з автором до публікації

За достовірність інформації, що міститься в опублікованих матеріалах, відповідальність несуть автори

© Автори матеріалів, 2022
© Видавник Назаров О. А., 2022

Редакційна колегія

Головний редактор — видавець (засновник видання)

Назаров О. А. — канд. психол. наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва, атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження», стаж експертної діяльності з 2000 р., поліграфолог, правознавець. ORCID 0000-0002-3427-1162

Заступники головного редактора

Євдокимова Н. О. — д-р психол. наук, професор; напрям наукових робіт — психологічні науки. ORCID 0000-0002-8789-278X

Кириченко О. А. — д-р юрид. наук, професор, завідувач кафедри права факультету бізнесу, адміністрування та права Міжнародного класичного університету імені Пилипа Орлика, наукова спеціальність 12.00.09 — кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; напрям наукових робіт — юридичні науки. ORCID 0000-0002-8748-6431

Відповідальний секретар

Калинка Г. І. — фахівець факультету бізнесу, адміністрування та права Міжнародного класичного університету імені Пилипа Орлика, ад'юнкт зі спеціальності 19.00.06 — юридична психологія, здобувач наукового ступеня доктора філософії у галузі юридичної психології. ORCID 0000-0002-6113-7778

Члени редакційної колегії

Цільмак О. М. — д-р юрид. наук, канд. психол. наук, професор, завідувачка кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія», полковник міліції у відставці. ORCID 0000-0001-7348-4876

Мотлях О. І. — д-р юрид. наук, професор, провідний науковий співробітник наукової лабораторії з проблем досудового розслідування Навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ, поліграфолог, заслужений юрист України. ORCID 0000-0002-6135-9952

Барко В. І. — д-р психол. наук, професор, головний науковий співробітник науково-дослідної лабораторії психологічного забезпечення Державного науково-дослідного інституту МВС України, поліграфолог, полковник міліції у відставці. ORCID 0000-0003-4962-0975

Лефтеров В. О. — д-р психол. наук, професор, проректор Міжнародного університету, полковник міліції у відставці. ORCID 0000-0002-9163-0555

Коренюк П. І. — д-р екон. наук, професор, академік (дійсний член) Академії економічних наук України, завідувач кафедри менеджменту організацій і адміністрування Дніпровського державного технічного університету. ORCID 0000-0001-8321-3199

Алікіна Н. В. — канд. психол. наук, старший науковий співробітник, експерт вищого кваліфікаційного класу, працювала тривалий час на посадах голови секції судової психологічної експертизи Науково-консультативної та методичної ради з проблем судової експертизи при Міністерстві юстиції України, головним експертом лабораторії криміналістичних експертиз Київського науково-дослідного інституту судових експертиз, атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження» до 2016 р., стаж експертної роботи з 1978 р. ORCID 0000-0002-0166-4437

Попова Г. В. — канд. психол. наук, доцент, підполковник міліції у відставці. ORCID 0000-0003-3814-4037

Вітомський Ю. Л. — канд. психол. наук, офіцер запасу СБ України. ORCID 0009-0004-5206-5065

Землянська О. В. († 06.07.2020) — д-р психол. наук, професор, професор кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, полковник міліції у відставці. ORCID 0000-0001-6547-2621

Чернякова О. В. — канд. психол. наук, доцент, завідувачка кафедри психології та філософії Київського університету інтелектуальної власності та права. ORCID 0000-0002-0384-4829

Большаков С. І. — канд. військ. наук, доцент, керівник ТОВ «Науково-дослідний інститут судової експертизи та оцінки», атестований судовий експерт за спеціальностями 11.1 «Дослідження документів бухгалтерського, податкового обліку і звітності» та 12.2 «Визначення вартості колісних транспортних засобів та розміру збитку, завданого власнику транспортного засобу», суб'єкт оцінки майна та майнових прав, полковник ЗСУ у відставці. ORCID 0000-0003-2394-0225

Тунтула О. С. — канд. юрид. наук, доцент, доцент кафедри цивільного та кримінального права і процесу юридичного факультету Чорноморського національного університету імені Петра Могили, наукова спеціальність 12.00.09 — кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність. ORCID 0000-0002-1699-1668

Ткач Ю. Д. — канд. юрид. наук, доцент кафедри криміналістики Одеського державного університету внутрішніх справ, наукова спеціальність 12.00.09 — кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза. ORCID 0009-0006-3675-2548

Єгорова Т. М. — старший науковий співробітник Полтавського відділення Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України, голова секції судової психологічної експертизи Науково-консультативної та методичної ради з проблем судової експертизи при Міністерстві юстиції України з 2015 р., атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження», стаж експертної діяльності з 2000 р. ORCID 0000-0002-4097-5449

Лисенко А. Б. — голова професійної громадської організації «Колегія поліграфологів України», директор Комітету з освіти правління громадської професійної організації «Міжнародна асоціація професіоналів в поліграфології» (AIPP, Мексика), експерт-аналітик 1 категорії, поліграфолог, підполковник СБУ в запасі. ORCID 0000-0002-8131-9931

Шаповалов В. О. — головний редактор журналу «Оцінка достовірності: наукові дослідження та практика», атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження» (2016 р.), старший науковий співробітник науково-дослідного відділу (проблем психологічного вивчення особового складу) Науково-методичного центру кадрової політики Міністерства оборони України (2020 р.), поліграфолог. ORCID 0009-0004-0472-6201

Савкіна Т. В. — старший науковий співробітник лабораторії почеркознавчих, лінгвістичних, психологічних, мистецтвознавчих досліджень Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» Міністерства юстиції України, атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження», стаж експертної діяльності з 1998 р. ORCID 0009-0007-9784-2253

Савостін О. П. — старший судовий експерт відділу почеркознавчих досліджень лабораторії криміналістичних видів досліджень Одеського науково-дослідного інституту судової експертизи Міністерства юстиції України, психолог — судовий експерт другого кваліфікаційного класу комунальної установи «Одеський обласний медичний центр психічного здоров'я», атестований судовий експерт за спеціальністю 14.1 «Психологічні дослідження», стаж експертної діяльності з 1982 р. ORCID 0009-0003-6666-0247

Безушко С. В. — канд. пед. наук, доцент. ORCID 0009-0008-2069-1642

Вербина Ю. В. — канд. психол. наук, доцент кафедри психології та педагогічної освіти Міжнародного класичного університету імені Пилипа Орлика. ORCID 0009-0004-2947-9251

Хлонь О. М. — канд. психол. наук, доцент, доцент кафедри психології та філософії Київського університету інтелектуальної власності та права. ORCID 0000-0001-9733-8531

Зміст

ПЕРЕДМОВА 7

РОЗДІЛ 1. НАУКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, РЕФЕРАТИ СТАТЕЙ) 10

1.1. Теорія та історія застосування спеціальних знань 11

Євдокімова О. О. **Історія психології** : навч. посіб 11

Сухіна І. В., Риндер І. Д., Скрипник Т. В. Бібліотека психологічної експертизи: Сухіна І. В., Риндер І. Д., Скрипник Т. В. Психологічна модель раннього втручання для дітей з аутизмом: посібник 13

Цільмак О. М. **Бібліотека психологічної** експертизи: Цільмак О.М. Судово-психіатрична експертиза: навчальний посібник. [Текст] 15

Островська К. О., Качмарик Х. В., Дробіт Л. Р. Бібліотека психологічної експертизи: К.О. Островська, Х.В. Качмарик, Л.Р. Дробіт Основи діагностики дітей з розладами аутистичного спектра. Навчальний посібник, 2017. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка. – 124 с. . 17

Слюсаренко В. Є. **Бібліотека економічної** експертизи: Слюсаренко В.Є. Практикум з бухгалтерського обліку: навч. посіб 19

Слюсаренко В. Є. **Бібліотека економічної** експертизи: Слюсаренко В.Є. Аудит: сучасний стан та перспективи розвитку в Україні [текст]: монографія. /В.Є. Слюсаренко.-К.:"Центр учбової літератури", 2014. - 148 с. . 21

Бреза І. І. **Думка судового експерта** економіста про консультативні ради утворені при органах влади: «Влада всілякими методами намагається створити ілюзію впливу громади на суспільні процеси. Не дуже хочеться вірити, що рівень свідомості українців виріс» (27.11.2014) 23

Сухіна І. В. **Бібліотека психологічної експертизи:** Сухіна І. В. Родинний супровід дітей раннього віку з аутизмом 25

1.2. Правове та науково-прикладне забезпечення професійної діяльності 27

Міністерство юстиції України. **Online відомості** про стан завантаженості науково-дослідних установ судових експертиз Міністерства юстиції України щодо проведення судових експертиз та експертних досліджень за всіма атестованими видами судових експертиз в Україні (оновлення щомісяця) 27

Білик Т. В. **Медіація у професійній** діяльності юриста 37

Зейкан Я. П. **Адвокатська техніка:** методика підготовки прямого допиту і вступної промови 39

Салова Е. О. **Юридичний порадник. Алгоритми** дій для представників громадянського суспільства при взаємодії із правоохоронними органами. - К.: Центр демократії та верховенства права, 2021. - 27 с. 41

Верховний Суд. **Правова позиція ВС:** Призначення позапланової ревізії як спосіб збирання доказів стороною обвинувачення невизначений КПК та є недопустимим доказом і не може бути використаний у межах кримінального провадження відповідно до ч. 2 ст. 86 КПК 43

Міністерство юстиції України. **Міністерство юстиції** в 2020 році провадило в роботу новий мобільний застосунок (додаток) «Безоплатна правова допомога» 45

РОЗДІЛ 2. НОВИНИ ЖУРНАЛУ 47

19 березня 2022 року для українців було проведено відкритий Вебінар на тему: «Психологічна протидія дезінформації в умовах Війни з боку рф в Україні» за ініціативи всеукраїнської платформи - Психологічна підтримка «Перемога» 47

Міжнародна компанія Converus Inc. - розробник сучасного поліграфа EyeDetect приєдналася до інших компаній і країн світу із засудженням війни в Україні з боку рф та призупинення продажу, сервісу та застосування поліграфа EyeDetect в росії або Беларусі 47

Міжнародне співтовариство поліграфологів (ISOPE) прийняло резолюцію, якою засудило війну рф в Україні та призупинило членство поліграфологів - громадян рф в ISOPE в 2022 році, тимчасово виключило їх з реєстру членів ISOPE та вжило інші обмеження 47

РОЗДІЛ 3. НОВИНИ ІНЖЕНЕРНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПСИХОТЕХНІКИ 49

Навчальні відеоінструкції до Mobi-підлокітників Polygraph 49

ЧИТАЧІ ТАКОЖ ШУКАЮТЬ 51

Передмова

СЛОВО РЕДАКЦІЇ

Наш журнал — реферативно-науковий. Поряд з авторськими статтями, які вперше публікуються саме тут, ми подаємо реферати вже опублікованих праць: наукових статей, посібників, оглядів судової практики, офіційних документів. Реферат стисло передає зміст першоджерела; біля кожного такого матеріалу є позначка «Реферат», анотація та бібліографічний опис першої публікації. Так журнал показує, що нового з'явилося в науці й практиці, і веде читача до оригіналу.[6]

Шановні колеги! Судова експертиза — професія для тих, хто не зупиняється на першому поясненні. Номер 2022. Том 7, № 2 (38) за березень–квітень 2022 року пропонує 14 матеріалів про теорія та історія спеціальних знань, нормативне регулювання експертизи.

> *Цікавий факт зі світу судової експертизи. 1892 року видавництво Macmillan випустило книгу Френсіса Гальтона «Finger Prints». Гальтон дійшов висновку, що особливості папілярних ліній майже повністю незмінні «від народження до смерті»: вони з'являються ще до народження і зберігаються після смерті, доки їх не знищить розкладання. У 2022 році минає 130 років від цієї події.*[7]

Почніть читання з матеріалу «Психологічні підходи до збереження здоров'я особистості в умовах військового стану». Якщо після нього у вас з'являться власні запитання, це добрий знак: так починається науковий пошук. Пишіть до журналу — ми публікуємо дослідження науковців і практиків.

Редакція журналу

Цифри війни. Війна, яку російська федерація розв'язала проти України, щодня забирає життя. Станом на 28 квітня 2022 р. Моніторингова місія ООН з прав людини в Україні підтвердила загибель 2 899 цивільних осіб, серед них 210 дітей, і поранення 3 235 цивільних осіб, серед них 309 дітей. За кожною цифрою — людська доля, і завдання юридичної психології — допомагати правосуддю встановлювати правду про ці злочини.[8]

Кримінальні провадження. За даними Офісу Генерального прокурора, станом на 26.04.2022 органи прокуратури зареєстрували з початку повномасштабного вторгнення 8 326 воєнних злочинів і 3 902 злочини проти національної безпеки України.[9]

Шкода державі та громадянам. Спільної офіційної оцінки збитків на дату виходу номера ще не було: першу (RDNA1) Уряд України, Європейська комісія і Світовий банк оприлюднили 09.09.2022 — прямі збитки станом на 01.06.2022 перевищили 97 млрд дол. США.[10]

Відшкодування і судова експертиза. Кабінет Міністрів України постановою від 20.03.2022 № 326 затвердив Порядок визначення шкоди та збитків, завданих Украї-

ні внаслідок збройної агресії рф; у чинній редакції Порядок прямо передбачає, що судові експерти під час визначення шкоди та збитків можуть застосовувати методики, внесені до Реєстру методик проведення судових експертиз.[11] Верховний Суд у постанові від 14.04.2022 у справі № 308/9708/19 дійшов висновку, що рф не вправі посилатися на судовий імунітет у справах про відшкодування шкоди, завданої її збройною агресією, — отже, такі позови розглядають українські суди, а розмір шкоди доводять, зокрема, висновками судових експертів.[12]

Зруйнований літак Ан-225 «Мрія» в аеропорту «Антонов» у Гостомелі після російського вторгнення, 3 квітня 2022 р. Фото: Олександр Ратушняк, ліцензія CC BY-SA 4.0.[13]

Селище Бородянка на Київщині після російських авіаударів 1–2 березня 2022 р. Фото: ДСНС України, ліцензія CC BY 4.0.
[14]

ПАМ'ЯТІ СУДДІ ЛЮБОВІ ХАРЕЧКО

Любов Костянтинівна Харечко — суддя Чернігівського апеляційного суду. На громадських засадах вона була суддею-спікером суду: представляла суддівський корпус у медіа, виступала на телебаченні (суд очолював Геннадій Салай)[15]. Збори суддів Чернігівського апеляційного суду двічі обирали її секретарем судової палати у цивільних справах: 8 жовтня 2018 р.[16] і повторно, на другий строк, 7 жовтня 2021 р.[17] (обидва рази суд очолював Геннадій Салай[18]); раніше цю посаду вона обіймала в Апеляційному суді Чернігівської області[19]. 3 березня 2022 р. поблизу села Рогощі на Чернігівщині російські військові розстріляли автомобіль, у якому вона разом із сином намагалася евакуюватися. Любов Костянтинівна загинула, її син зазнав поранення[20]. Любов Харечко писала вірші — про війну і мир, про материнство, віру, рідну землю і суддівську долю. З березня 2022 р. в кожному номері журналу — один її вірш.

Вірш номера: «Мої вірші» (жовтень 2014 р.)[21]

Читати вірш «Мої вірші» у збірнику (с. 4) | Збірник у Google Диску

> **Судді — жертви війни.** Станом на 30.04.2022 органи судової влади та судові медіа повідомили, що внаслідок збройної агресії російської федерації загинула щонайменше одна суддя: Любов Харечко (суддя Чернігівського апеляційного суду, 03.03.2022)[20]. Пам'ятаємо кожного.

РОЗДІЛ 1. НАУКОВІ ПУБЛІКАЦІЇ (СТАТТІ, РЕФЕРАТИ СТАТЕЙ)

Позначки: «Анотація» — оригінальний матеріал, уперше оприлюднений у журналі; «Реферат» — стислий виклад праці або офіційного документа, уперше оприлюднених в іншому виданні чи на іншому ресурсі; під кожним рефератом наведено відомості про першу публікацію; наявний DOI зазначено біля відомостей про оприлюднення. Цифри у квадратних дужках відсилають до списку References після кожної публікації: описи за ДСТУ 8302:2015, українські й російські назви подано латиницею (транслітерація за постановою Кабінету Міністрів України від 27.01.2010 № 55), їхній переклад англійською — у квадратних дужках.

Читачеві. За кожною публікацією цього номера стоять реальні справи: кримінальні провадження, сімейні спори, позови про відшкодування моральної шкоди, перевірки із застосуванням поліграфа. Анотація допоможе швидко зорієнтуватися, а повний текст за посиланням відкриє методики, аргументи сторін і правові позиції Верховного Суду, які можуть знадобитися у вашій наступній справі. Читайте, порівнюйте з власною практикою і діліться знайденим з колегами.

1.1. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ

ІСТОРІЯ ПСИХОЛОГІЇ : НАВЧ. ПОСІБ[1]

Євдокімова О. О.

Реферат. Друге, доповнене видання навчального посібника доктора психологічних наук, професора О. О. Євдокімової «Історія психології» (Харків : ХНУВС, 2020. 320 с.) у доступній формі простежує становлення психологічних знань: від міфологічних уявлень давніх слов'ян і греків про світ та перших нарисів Аристотеля про душу до психоаналізу, гуманістичної психології й сучасних шкіл. Рецензентами виступили академік НАПН України С. Д. Максименко та доктор історичних наук В. А. Гречeнко; видання рекомендувала вчена рада Харківського національного університету внутрішніх справ (протокол № 1 від 23.01.2020). У вступному слові авторка називає три особливості курсу. По-перше, розвиток психологічних учень подано окремо за країнами, що дає змогу бачити і загальні закономірності, і своєрідність національних шкіл. По-друге, багато уваги приділено біографіям учених, адже, на думку О. О. Євдокімової, доктрини невіддільні від доль їхніх творців. По-третє, курс охоплює українських, зарубіжних і радянських психологів. Після розділу про історію психології як науку (етапи, методи історико-психологічних досліджень, чинники розвитку, методологічні принципи) ідуть розділи про античні вчення (Геракліт, Гіппократ, Сократ, Платон, Аристотель, кініки, стоїки), психологію Англії, Німеччини (В. Вундт, В. Дільтей, Вюрцбурзька школа, гештальтпсихологія), Франції (Ж.-М. Шарко, Т. Рібо, П. Жане), США (структуралізм, функціоналізм, біхевіоризм, необіхевіоризм), України (від старослов'янських уявлень про душу до Г. Сковороди, Харківської школи та психології в еміграції), про російську й радянську психологію та австрійську традицію (З. Фрейд, А. Адлер, В. Франкл). Завершальний розділ висвітлює історію становлення юридичної психології, що робить посібник корисним і для підготовки юристів та майбутніх судових експертів-психологів. Кожен розділ містить питання для самоперевірки, теми рефератів і список літератури. Видання розраховане на студентів, аспірантів і викладачів психологічних факультетів та на всіх, хто цікавиться становленням галузей сучасної психологічної науки.

Ключові слова: історія психології, навчальний посібник, психологічні школи, антична психологія, українська психологічна думка, Харківська психологічна школа, психоаналіз, гуманістична психологія, біхевіоризм, юридична психологія, біографії вчених.

History of Psychology: A Study Guide

Yevdokimova O. O.

Abstract. Knowing how psychology took shape as a science helps students understand the origins of present-day schools and of applied fields such as legal psychology. The second, enlarged edition of this study guide by O. O. Yevdokimova, Doctor of Psychological Sciences and Professor (Kharkiv National University of Internal Affairs, 2020, 320 pp.), traces that development in accessible language, from the mythological world-view of the ancient Slavs and Greeks and Aristotle's first writings on the soul to psychoanalysis, humanistic psychology and contemporary schools. The book was reviewed by S. D. Maksymenko and V. A. Hrechenko and recommended by the university's academic council. The author highlights three distinctive features: psychological doctrines are presented country by country, so that both common regularities and national specificity become visible; considerable attention is

paid to scientists' biographies, since doctrines are seen as inseparable from their authors' lives; and the course covers Ukrainian, foreign and Soviet psychologists. After an introductory section on the history of psychology as a discipline, its periods, methods and methodological principles, the chapters examine ancient teachings; psychology in England, Germany, France and the United States; Ukrainian psychological thought from Old Slavonic ideas of the soul to Hryhorii Skovoroda, the Kharkiv school and the émigré tradition; russian and Soviet psychology; and the Austrian tradition of Freud, Adler and Frankl. The final chapter outlines how legal psychology emerged, which makes the book relevant to the training of lawyers and future forensic psychologists. Each chapter ends with self-assessment questions, essay topics and a reading list. The guide is aimed at students, postgraduates and lecturers in psychology and at anyone interested in the history of the discipline.

Keywords: history of psychology, study guide, psychological schools, ancient psychology, Ukrainian psychology, Kharkiv school of psychology, psychoanalysis, humanistic psychology, behaviourism, legal psychology.

Першоджерело: *Євдокімова О. О. Історія психології : навч. посіб. / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. 2-ге вид., допов. Харків, 2020. 320 с. (копія:).*[2][3] *Реферат оприлюднено в журналі 06.06.2021.*

References

1. Yevdokimova O. O. Istoriia psykholohii [History of Psychology: A Study Guide] : navch. posib : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2022. Vol. 7, No. 2 (38). URL: https://expertize-journal.org.ua/inshi-vidi-spetsialnikh-znan/5132-evdokimova-o-o-istoriya-psikhologiji-navch-posib-o-o-evdokimova-mvs-ukrajini-kharkiv-nats-un-t-vnutr-sprav-2-ge-vid-dopov-kharkiv-2020-320-s (onovlena versiia vid 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Yevdokimova O. O. Istoriia psykholohii [History of Psychology: A Study Guide] : navch. posib. / MVS Ukrainy, Kharkiv. nats. un-t vnutr. sprav. 2-he vyd., dopov. Kharkiv, 2020. 320 s. (kopiia:). URL: https://dspace.univd.edu.ua/handle/123456789/10141 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Yevdokimova O. O. Istoriia psykholohii [History of Psychology: A Study Guide] : navch. posib. / MVS Ukrainy, Kharkiv. nats. un-t vnutr. sprav. 2-he vyd., dopov. Kharkiv, 2020. 320 s. (kopiia:). URL: https://expertize-journal.org.ua/images/dzherela/yevdokimova-istoriia-psykholohii-2020.pdf (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

БІБЛІОТЕКА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ: СУХІНА І., РИНДЕР І., СКРИПНИК Т. ПСИХОЛОГІЧНА МОДЕЛЬ РАННЬОГО ВТРУЧАННЯ ДЛЯ ДІТЕЙ З АУТИЗМОМ: ПОСІБНИК[1]

Сухіна І. В., Риндер І. Д., Скрипник Т. В.

Реферат. Посібник І. Сухіної, І. Риндер і Т. Скрипник «Психологічна модель раннього втручання для дітей з аутизмом» (за ред. І. В. Сухіної; Київ ; Чернівці : Букрек, 2017, 192 с.) журнал умістив у рубриці «Бібліотека психологічної експертизи». Автори зосереджуються на ранній психологічній допомозі дітям з розладами аутистичного спектра. Вони обґрунтовують актуальність цієї проблематики, аналізують досвід становлення системи раннього втручання в інших країнах і в Україні, окреслюють психологічні особливості дітей раннього віку з аутизмом і намічають шляхи допомоги. Окремо розглянуто вплив родини на виховання дитини раннього віку з аутизмом. Центральний результат праці становить запропонована авторами психологічна модель раннього втручання для дітей з аутизмом; її доповнюють стандарти надання ранньої допомоги дітям раннього віку з розладами аутистичного спектра. Посібник адресовано фахівцям психолого-педагогічного профілю, науковцям і практикам. Для судових експертів-психологів і юристів праця може слугувати довідковим джерелом про психологічні особливості дітей раннього віку з аутизмом і роль родинного середовища в їхньому розвитку, що стає в пригоді під час підготовки психологічних досліджень за участю таких дітей. Реферат містить бібліографічний опис видання, посилання на його електронну версію та резервну копію, збережену журналом для постійного доступу до оригінального тексту.

Ключові слова: розлади аутистичного спектра, аутизм, раннє втручання, рання психологічна допомога, діти раннього віку, психологічна модель, стандарти ранньої допомоги, родина дитини з аутизмом, психолого-педагогічний супровід.

Library of Psychological Expertise: Sukhina I. V., Rynder I. D., Skrypnyk T. V. A Psychological Model of Early Intervention for Children with Autism: A Manual

Sukhina I. V., Rynder I. D., Skrypnyk T. V.

Abstract. The manual by Sukhina I. V., Rynder I. D. and Skrypnyk T. V., edited by I. V. Sukhina (Kyiv; Chernivtsi: Bukrek, 2017, 192 p.), is presented in the journal's section «Library of psychological expertise». The authors address early psychological support for children with autism spectrum disorders. They justify the relevance of the problem, review how early intervention systems were developed abroad and in Ukraine, describe the psychological characteristics of young children with autism and outline ways of helping them. A separate part considers the influence of the family on the upbringing of a young child with autism. The main outcome is the authors' psychological model of early intervention for children with autism, supplemented by standards for providing early support to young children with autism spectrum disorders. The book is intended for psychologists and educators, researchers and practitioners. For forensic psychologists and lawyers, it can serve as a reference on the psychological features of young children with autism and on the role of the family environment in their development, which may be useful when psychological assessments involve such children. The abstract is accompanied by the bibliographic description, a link to the electronic version of the manual and a backup copy kept by the journal to ensure permanent access to the original text.

Keywords: autism spectrum disorders, autism, early intervention, early psychological support, young children, psychological model, early support standards, family, psychological and educational support.

Першоджерело: *Сухіна І. В., Риндер І. Д., Скрипник Т. В. Психологічна модель раннього втручання для дітей з аутизмом : посібник / за ред. І. В. Сухіної. Київ ; Чернівці : Букрек, 2017. 192 с.*[2] *Реферат оприлюднено в журналі 17.06.2021.*

References

1. Sukhina I. V., Rynder I. D., Skrypnyk T. V. Biblioteka psykholohichnoi ekspertyzy: Sukhina I. V., Rynder I. D., Skrypnyk T. V. Psykholohichna model rannoho vtruchannia dlia ditei z autyzmom: posibnyk [Library of Psychological Expertise: Sukhina I. V., Rynder I. D., Skrypnyk T. V. A Psychological Model of Early Intervention for Children with Autism: A Manual] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2022. Vol. 7, No. 2 (38). URL: https://expertize-journal.org.ua/inshi-vidi-spetsialnikh-znan/5206-sukhina-i-rinder-i-skripnik-t-psikhologichna-model-rannogo-vtruchannya-dlya-ditej-z-autizmom-posibnik-i-sukhina-i-rinder-t-skripnik-za-red-sukhinoji-i-v-kijiv-chernivtsi-bukrek-2017-192-s (onovlena versiia vid 06.11.2026). [in Ukrainian].

2. Sukhina I. V., Rynder I. D., Skrypnyk T. V. Psykholohichna model rannoho vtruchannia dlia ditei z autyzmom [A Psychological Model of Early Intervention for Children with Autism] : posibnyk / za red. I. V. Sukhinoi. Kyiv ; Chernivtsi : Bukrek, 2017. 192 s. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/26146/1/T_Skrypnyk_PMRVDA_KSPKIO.pdf (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

БІБЛІОТЕКА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ: ЦІЛЬМАК О.М. СУДОВО-ПСИХІАТРИЧНА ЕКСПЕРТИЗА: НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК. [ТЕКСТ][1]

Цільмак О. М.

Реферат. Навчальний посібник О. М. Цільмак «Судово-психіатрична експертиза» (Одеса : видавець Букаєв В. В., 2014, 104 с.) підготовлено як базове видання для засвоєння навчальної дисципліни «Судова психіатрія». Основне коло читачів посібника становлять студенти, курсанти, слухачі й викладачі закладів вищої освіти системи МВС України. Водночас видання розраховане на ширшу професійну аудиторію, у практичній діяльності якої виникають питання судово-психіатричної експертизи: правників органів внутрішніх справ, прокурорів, суддів, юристів, а також студентів-медиків і лікарів-психіатрів. Реферат вміщено в серії «Бібліотека психологічної експертизи», де журнал систематизує навчальну літературу, суміжну з судово-психологічною експертизою. Публікацію супроводжує повний бібліографічний опис посібника з посиланням на його електронну копію; крім основного посилання, журнал подає резервне URL-посилання, щоб текст залишався доступним для ознайомлення навіть у разі зникнення першоджерела з мережі.

Ключові слова: судово-психіатрична експертиза, судова психіатрія, навчальний посібник, заклади вищої освіти МВС України, спеціальні знання, бібліотека психологічної експертизи.

Tsilmak O. M. Forensic Psychiatric Examination: A Study Guide

Tsilmak O. M.

Abstract. The study guide by O. M. Tsilmak, Forensic Psychiatric Examination (Odesa: Publisher Bukaiev V. V., 2014, 104 pp.), was prepared as a core text for the academic course in forensic psychiatry. Its primary readers are students, cadets, trainees and teaching staff of higher education institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine. The guide is also intended for a wider professional audience whose practice raises questions of forensic psychiatric examination: lawyers of the internal affairs bodies, prosecutors, judges, legal practitioners, medical students and psychiatrists. The journal places the summary in its series Library of Psychological Expertise, which brings together teaching literature adjacent to forensic psychological examination. The publication provides a full bibliographic record of the guide with a link to its electronic copy and, in addition, a backup link maintained by the journal so that the text remains available even if the original online copy disappears.

Keywords: forensic psychiatric examination, forensic psychiatry, study guide, police higher education, special knowledge, library of psychological expertise.

Першоджерело: *Цільмак О. М. Судово-психіатрична експертиза : навч. посіб. Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2014. 104 с.*[2] *Реферат оприлюднено в журналі 20.06.2021.*

References

1. Tsilmak O. M. Biblioteka psykholohichnoi ekspertyzy: Tsilmak O.M. Sudovo-psykhiatrychna ekspertyza: navchalnyi posibnyk [Tsilmak O. M. Forensic Psychiatric Examination: A Study Guide]. [Tekst] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2022. Vol. 7, No. 2 (38). URL: https://expertize-journ-

al.org.ua/inshi-vidi-spetsialnikh-znan/5223-biblioteka-psikhologichnoji-ekspertizi-tsilmak-o-m-sudovo-psikhiatrichna-ekspertiza-navchalnij-posibnik-tekst-o-m-tsilmak-odesa-vidavets-bukaev-vadim-viktorovich-2014-104-s (onovlena versiia vid 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Tsilmak O. M. Sudovo-psykhiatrychna ekspertyza [Forensic Psychiatric Examination] : navch. posib. Odesa : vydavets Bukaiev Vadym Viktorovych, 2014. 104 s. URL: https://drive.google.com/file/d/1CB15aqzIFqH8HnZ7n38d-LC9L-HHEZDL/view (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

БІБЛІОТЕКА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ: К.О. ОСТРОВСЬКА, Х.В. КАЧМАРИК, Л.Р. ДРОБІТ ОСНОВИ ДІАГНОСТИКИ ДІТЕЙ З РОЗЛАДАМИ АУТИСТИЧНОГО СПЕКТРА. НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК, 2017. – ЛЬВІВ: ВИДАВНИЧИЙ ЦЕНТР ЛНУ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА. – 124 С.[1]

Островська К. О., Качмарик Х. В., Дробіт Л. Р.

Реферат. Навчальний посібник К. О. Островської, Х. В. Качмарик і Л. Р. Дробіт «Основи діагностики дітей з розладами аутистичного спектра» (Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2017, 124 с.) присвячено психолого-педагогічній діагностиці дітей з розладами аутистичного спектра (РАС). Авторки аналізують зарубіжні та вітчизняні діагностичні методики, придатні для обстеження таких дітей, і порівнюють критерії валідності методики LEITER-3 та методики Біне – Сімона для визначення рівня інтелекту в аутичних дітей. Результатом аналізу став комплекс діагностичних методик, який, за їхнім висновком, дає змогу оптимізувати діагностику дітей з РАС. На основі дослідження розроблено технологічну карту психолого-педагогічної діагностики дітей зі спектром аутистичних порушень у спеціальній та інклюзивній школі. Посібник адресовано фахівцям корекційної освіти та інклюзії, психологам і студентам закладів вищої освіти спеціальності 016 «Спеціальна освіта». Журнал умістив реферат у рубриці «Бібліотека психологічної експертизи» разом із бібліографічним описом, посиланням на електронну версію видання та резервною копією, збереженою для постійного доступу до тексту. Для судових експертів-психологів праця цікава передусім порівнянням інструментів оцінювання інтелекту в дітей з РАС: вибір валідної методики має значення, коли психологічне дослідження стосується дитини з порушеннями розвитку.

Ключові слова: розлади аутистичного спектра, психолого-педагогічна діагностика, діагностичні методики, LEITER-3, методика Біне – Сімона, рівень інтелекту, валідність методик, технологічна карта діагностики, інклюзивна освіта, спеціальна освіта.

Library of Psychological Expertise: Ostrovska K. O., Kachmaryk Kh. V., Drobit L. R. Fundamentals of Diagnosing Children with Autism Spectrum Disorders: A Textbook (Lviv: Ivan Franko National University of Lviv Publishing Centre, 2017, 124 P.)

Ostrovska K. O., Kachmaryk Kh. V., Drobit L. R.

Abstract. The textbook by Ostrovska K. O., Kachmaryk Kh. V. and Drobit L. R. (Lviv: Ivan Franko National University of Lviv Publishing Centre, 2017, 124 p.) deals with the psychological and educational assessment of children with autism spectrum disorders (ASD). The authors review foreign and Ukrainian diagnostic instruments suitable for examining such children and compare the validity criteria of the LEITER-3 scale and the Binet–Simon method for measuring the intelligence of autistic children. On this basis they propose a set of diagnostic methods intended to optimise the assessment of children with ASD. Drawing on their research, the authors developed a technological map of psychological and educational assessment of children with autism spectrum disorders in special and inclusive schools. The textbook is addressed to specialists in special and inclusive education, psychologists and university students majoring in Special Education (specialty 016). The journal presents the work in its section «Library of psychological expertise», with the bibliographic description, a link to the electronic version and a backup copy kept for permanent access. For forensic psychologists, the

comparison of intelligence assessment tools for children with ASD is of particular interest, because the choice of a valid method matters whenever a psychological assessment concerns a child with a developmental disorder.

Keywords: autism spectrum disorders, psychological and educational assessment, diagnostic methods, LEITER-3, Binet–Simon method, intelligence, validity, assessment map, inclusive education, special education.

Першоджерело: *Островська К. О., Качмарик Х. В., Дробіт Л. Р. Основи діагностики дітей з розладами аутистичного спектра : навч. посіб. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2017. 124 с.*[2] *Реферат оприлюднено в журналі 20.06.2021.*

References

1. Ostrovska K. O., Kachmaryk Kh. V., Drobit L. R. Biblioteka psykholohichnoi ekspertyzy: K.O. Ostrovska, Kh.V. Kachmaryk, L.R. Drobit Osnovy diahnostyky ditei z rozladamy autystychnoho spektra. Navchalnyi posibnyk, 2017 [Library of Psychological Expertise: Ostrovska K. O., Kachmaryk Kh. V., Drobit L. R. Fundamentals of Diagnosing Children with Autism Spectrum Disorders: A Textbook (Lviv: Ivan Franko National University of Lviv Publishing Centre, 2017, 124 P.)]. – Lviv: Vydavnychyi tsentr LNU imeni Ivana Franka. – 124 s. : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2022. Vol. 7, No. 2 (38). URL: https://expertize-journal.org.ua/inshi-vidi-spetsialnikh-znan/5221-biblioteka-psikhologichnoji-ekspertizi-k-o-ostrovska-kh-v-kachmarik-l-r-drobit-osnovi-diagnostiki-ditej-z-rozladami-autistichnogo-spektra-navchalnij-posibnik-2017-lviv-vidavnichij-tsentr-lnu-imeni-ivana-franka-124-s (onovlena versiia vid 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Ostrovska K. O., Kachmaryk Kh. V., Drobit L. R. Osnovy diahnostyky ditei z rozladamy autystychnoho spektra [Fundamentals of Diagnosing Children with Autism Spectrum Disorders] : navch. posib. Lviv : Vydavnychyi tsentr LNU imeni Ivana Franka, 2017. 124 s. URL: https://dnmcps.com.ua/sites/default/files/2018-12/5/5-4/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.%20%D0%9E%D1%81%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%20%D0%B4%D1%96%D0%B0%D0%B3%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B8%20%D0%B4%D1%96%D1%82%D0%B5%D0%B9%20%D0%B7%20%D0%A0%D0%90%D0%A1.pdf (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

БІБЛІОТЕКА ЕКОНОМІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ: СЛЮСАРЕНКО В.Є. ПРАКТИКУМ З БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ: НАВЧ. ПОСІБ[1]

Слюсаренко В. Є.

Реферат. Реферат знайомить читачів рубрики «Бібліотека економічної експертизи» з навчальним посібником В. Є. Слюсаренко «Практикум з бухгалтерського обліку» (Ужгород : Видавництво УжНУ «Говерла», 2016, 256 с.). Згідно з поданим у журналі описом, у посібнику викладено основи аудиту: логіку формування системи знань про сутність та історію виникнення аудиту, планування його стадій і процедур, формування аудиторських доказів, робочих документів аудитора й аудиторського висновку, оцінювання аудиторського ризику, створення суб'єкта господарювання, який може провадити аудиторську діяльність, а також методики аудиторських перевірок з надання впевненості та надання супутніх аудиторських послуг. До кожної теми додано контрольні запитання й тести. Видання адресоване студентам економічних спеціальностей закладів вищої освіти та всім, хто починає вивчати аудит. Картку посібника розміщено в Електронному репозитарії ДВНЗ «Ужгородський національний університет», а журнал забезпечив резервну копію тексту на випадок втрати оригінального ресурсу.

Ключові слова: аудит, бухгалтерський облік, аудиторські докази, аудиторський ризик, аудиторський висновок, робочі документи аудитора, навчальний посібник, економічна експертиза.

Library of Economic Expertise: V. Ye. Sliusarenko. Practicum in Accounting: A Textbook

Sliusarenko V. Ye.

Abstract. The review introduces the textbook by V. Ye. Sliusarenko 'Practicum in Accounting' (Uzhhorod: Hoverla Publishing House of Uzhhorod National University, 2016, 256 pp.), included in the journal's Library of Economic Expertise. According to the description published by the journal, the textbook sets out the fundamentals of auditing: the nature and origins of audit, the planning of audit stages and procedures, the gathering of audit evidence, the auditor's working papers and audit report, audit risk, the establishment of an entity entitled to provide audit services, and the methods of assurance engagements and related audit services. Each topic is followed by review questions and tests. The book is intended for students of economic specialities and for anyone beginning to study auditing; its record is held in the institutional repository of Uzhhorod National University.

Keywords: audit, accounting, audit evidence, audit risk, audit report, auditor's working papers, textbook.

Першоджерело: *Слюсаренко В. Є. Практикум з бухгалтерського обліку : навч. посіб. Ужгород : Вид-во УжНУ «Говерла», 2016. 256 с.*[2] *Реферат оприлюднено в журналі 20.06.2021.*

References

1. Sliusarenko V. Ye. Biblioteka ekonomichnoi ekspertyzy: Sliusarenko V.Ye. Praktykum z bukhhalterskoho obliku: navch. posib [Library of Economic Expertise: V. Ye. Sliusarenko. Practicum in Accounting: A Textbook] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2022. Vol. 7, No. 2 (38). URL: https://expertize-journal.org.ua/shkola-ekspertyzy-viktorii-sliusarenko-m-uzhhorod-ukraina/5225-biblioteka-ekonomichnoji-ekspertizi-slyusarenko-v-e-praktikum-z-bukhgalterskogo-obliku-navch-posib-v-e-

slyusarenko-uzhgorod-vidavnitstvo-uzhnu-goverla-2016-256-s (onovlena versiia vid 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Sliusarenko V. Ye. Praktykum z bukhhalterskoho obliku [Practical Course in Accounting] : navch. posib. Uzhhorod : Vyd-vo UzhNU "Hoverla", 2016. 256 s. URL: https://drive.google.com/file/d/1KYkAtiGKsdEEDHz9lMu804kesL9eyUt8/view (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

БІБЛІОТЕКА ЕКОНОМІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ: СЛЮСАРЕНКО В.Є. АУДИТ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ [ТЕКСТ]: МОНОГРАФІЯ. /В.Є. СЛЮСАРЕНКО.-К.:"ЦЕНТР УЧБОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ", 2014. - 148 С.[1]

Слюсаренко В. Є.

Реферат. У рубриці «Бібліотека економічної експертизи» реферовано монографію В. Є. Слюсаренко «Аудит: сучасний стан та перспективи розвитку в Україні» (Київ : Центр учбової літератури, 2014, 148 с.). Авторка простежує еволюцію виникнення аудиту та розглядає його основні складники: планування, стадії й процедури аудиту, формування аудиторських доказів, робочих документів аудитора та аудиторського висновку, аудиторський ризик. Окремо висвітлено питання створення суб'єкта господарювання, який може здійснювати аудиторську діяльність, і методики аудиторських перевірок з надання впевненості та надання супутніх аудиторських послуг. Розглянуто також шляхи розвитку аудиту на сучасному етапі. Включивши монографію до «Бібліотеки економічної експертизи», журнал пропонує її судовим експертам-економістам і юристам як систематизований виклад аудиторських процедур і доказів. Картку монографії розміщено в Електронному репозитарії ДВНЗ «Ужгородський національний університет», а журнал забезпечив резервну копію тексту на випадок втрати оригінального ресурсу.

Ключові слова: аудит, аудиторська діяльність, аудиторські докази, аудиторський ризик, аудиторський висновок, методика аудиторських перевірок, розвиток аудиту в Україні, економічна експертиза.

Library of Economic Expertise: V. Ye. Sliusarenko. Audit: Current State and Development Prospects in Ukraine (Monograph, Kyiv: Centre of Educational Literature, 2014, 148 Pp.)

Sliusarenko V. Ye.

Abstract. The review presents the monograph by V. Ye. Sliusarenko 'Audit: Current State and Development Prospects in Ukraine' (Kyiv: Centre of Educational Literature, 2014, 148 pp.), included in the journal's Library of Economic Expertise. The author traces the evolution of auditing and examines its main components: the planning, stages and procedures of an audit, the gathering of audit evidence, the auditor's working papers and audit report, and audit risk. Separate attention is paid to establishing an entity entitled to provide audit services and to the methods of assurance engagements and related audit services. The book also considers the ways in which auditing in Ukraine may develop. By placing it in the Library of Economic Expertise, the journal offers the monograph to forensic economic experts and lawyers as a structured account of audit procedures and audit evidence; the record of the book is held in the institutional repository of Uzhhorod National University.

Keywords: audit, audit services, audit evidence, audit risk, audit report, audit methodology, Ukraine.

Першоджерело: *Слюсаренко В. Є. Аудит: сучасний стан та перспективи розвитку в Україні : монографія. Київ : Центр учбової літератури, 2014. 148 с.*[2] *Реферат оприлюднено в журналі 20.06.2021.*

References

1. Sliusarenko V. Ye. Biblioteka ekonomichnoi ekspertyzy: Sliusarenko V.Ye. Audyt: suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku v Ukraini [Library of Economic Expertise: V. Ye. Sliusarenko. Audit: Current State and Development Prospects in Ukraine (Monograph, Kyiv: Centre of Educational Literature, 2014, 148 Pp.)] [tekst]: monohrafiia. /V.Ye. Sliusarenko.-K.:"Tsentr uchbovoi literatury", 2014. - 148 s. : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2022. Vol. 7, No. 2 (38). URL: https://expertize-journal.org.ua/shkola-ekspertyzy-viktorii-sliusarenko-m-uzhhorod-ukraina/5226-biblioteka-ekonomichnoji-ekspertizi-slyusarenko-v-e-audit-suchasnij-stan-ta-perspektivi-rozvitku-v-ukrajini-tekst-monografiya-v-e-slyusarenko-k-tsentr-uchbovoji-literaturi-2014-148-s (onovlena versiia vid 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Sliusarenko V. Ye. Audyt: suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku v Ukraini [Audit: Current State and Development Prospects in Ukraine] : monohrafiia. Kyiv : Tsentr uchbovoi literatury, 2014. 148 s. URL: https://drive.google.com/file/d/1TTGT-cABagybJCvyX2XlilcfNKQStktf/view (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

ДУМКА СУДОВОГО ЕКСПЕРТА ЕКОНОМІСТА ПРО КОНСУЛЬТАТИВНІ РАДИ УТВОРЕНІ ПРИ ОРГАНАХ ВЛАДИ: «ВЛАДА ВСІЛЯКИМИ МЕТОДАМИ НАМАГАЄТЬСЯ СТВОРИТИ ІЛЮЗІЮ ВПЛИВУ ГРОМАДИ НА СУСПІЛЬНІ ПРОЦЕСИ. НЕ ДУЖЕ ХОЧЕТЬСЯ ВІРИТИ, ЩО РІВЕНЬ СВІДОМОСТІ УКРАЇНЦІВ ВИРІС» (27.11.2014)[1]

Бреза І. І.

Реферат. Матеріал відтворює частину інтерв'ю-бесіди журналістки Ірини Брези з Вікторією Слюсаренко, аудитором і судовим експертом-економістом, секретарем Громадської ради при Ужгородській міській раді, опублікованої 27 листопада 2014 року на інформаційно-аналітичному сайті Zaholovok.com.ua (Закарпаття. Про головне) у рубриці «Ранкова кава». Предметом розмови є реальний вплив громадських об'єднань на рішення влади. Співрозмовниця вважає, що громада здатна впливати на події й рішення, а також на свідомість людей, які прийшли у владу, проте влада намагається створити лише ілюзію такого впливу через «кишенькові» громадські й консультативні ради при податкових органах, прокуратурі та обласній державній адміністрації. На прикладах складу таких рад у Закарпатській області вона стверджує, що їх очолюють колишні працівники відповідних органів або близькі до влади особи, які не прагнуть змін. Протилежністю названо Громадську раду при Ужгородській міській раді: її члени, переважно фахівці різних галузей, подають позови щодо комунальних тарифів, протидіють незаконним оборудкам із земельними ділянками, ведуть просвітницьку роботу з батьками щодо благодійних внесків, інформують пацієнтів про їхні права, аналізують ремонт доріг. Водночас рада має лише дорадчий статус, і її рішення не обов'язкові для органів місцевого самоврядування. Окремий блок присвячено досвіду аудитора, який відстоює інтереси платників податків у судах за умов тиску контролюючих органів і, на думку співрозмовниці, залежності судів від влади; за її словами, близько 90 % позовів, розпочатих нею разом із колегою, мають позитивний результат. Наприкінці В. Слюсаренко розповідає про викладання в університеті, роботу над докторською дисертацією, співпрацю з Реанімаційним пакетом реформ, власні захоплення та враження від подорожі до ОАЕ. Для читачів журналу інтерв'ю становить інтерес як свідчення громадянської позиції судового експерта-економіста та її оцінок незалежності судів і взаємодії фахівців з органами влади.

Ключові слова: громадська рада, консультативні ради при органах влади, громадський контроль, судовий експерт-економіст, аудитор, незалежність судів, захист прав платників податків, Ужгородська міська рада, інтерв'ю.

A Forensic Economic Expert on Advisory Councils at Public Authorities: 'The Authorities Use Every Means to Create an Illusion of Community Influence on Social Processes. They Would Rather Not Believe That the Awareness of Ukrainians Has Grown' (27 November 2014)

Breza I. I.

Abstract. The paper reproduces part of an interview given by Viktoriia Sliusarenko, an auditor and forensic economic expert serving as secretary of the Public Council at Uzhhorod City Council, to journalist Iryna Breza. The interview appeared on 27 November 2014 on the information and analytical website Zaholovok.com.ua in the 'Morning Coffee' column. Its main theme is whether civil society can genuinely influence the decisions of the authorities. The interviewee holds that the community can af-

fect both decisions and the mindset of those in power, while the authorities try to create only an illusion of such influence through 'pocket' public and advisory councils attached to tax authorities, the prosecutor's office and the regional state administration. Citing examples from Zakarpattia region, she argues that these councils are headed by former officials of the same bodies or persons close to the authorities. By contrast, the Public Council at Uzhhorod City Council is described as composed mainly of specialists who file lawsuits over utility tariffs, oppose unlawful land deals, inform parents and patients of their rights and monitor road repairs, although its decisions are only advisory. Sliusarenko also speaks about her work as an auditor defending taxpayers in court under pressure from supervisory bodies and, in her view, dependent courts, reporting that about 90 per cent of the lawsuits initiated by her and a colleague ended favourably. She mentions university teaching, work on a doctoral thesis and cooperation with the Reanimation Package of Reforms. For readers of the journal the interview illustrates the civic position of a forensic economic expert and her assessment of court independence and of the interaction between specialists and public authorities.

Keywords: public council, advisory councils, civic oversight, forensic economic expert, auditor, judicial independence, taxpayers' rights, Uzhhorod, interview.

Першоджерело: *Бреза І. І. Ранкова кава з Вікторією Слюсаренко : [інтерв'ю-бесіда]. Zaholovok.com.ua (Закарпаття. Про головне) : інформ.-аналіт. сайт. 2014. 27 листоп. Реферат оприлюднено в журналі 20.06.2021.*

References

1. Breza I. I. Dumka sudovoho eksperta ekonomista pro konsultatyvni rady utvoreni pry orhanakh vlady: "Vlada vsiliakymy metodamy namahaietsia stvoryty iliuziiu vplyvu hromady na suspilni protsesy. Ne duzhe khochetsia viryty, shcho riven svidomosti ukraintsiv vyris" (27.11.2014) [A Forensic Economic Expert on Advisory Councils at Public Authorities: 'The Authorities Use Every Means to Create an Illusion of Community Influence on Social Processes. They Would Rather Not Believe That the Awareness of Ukrainians Has Grown' (27 November 2014)] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2022. Vol. 7, No. 2 (38). URL: https://expertize-journal.org.ua/shkola-ekspertyzy-viktorii-sliusarenko-m-uzhhorod-ukraina/5227-dumka-sudovogo-eksperta-ekonomista-pro-konsultativni-radi-utvoreni-pri-organakh-vladi-khto-zaraz-pri-vladi-ne-duzhe-khochetsya-viriti-shcho-riven-svidomosti-ukrajintsiv-viris-i-vlada-vsilyakimi-metodami-namagaetsya-stvoriti-ilyuziyu-vplivu-gromadi-na-suspilni-protsesi-data-publikatsiji-27-11-2014 (onovlena versiia vid 06.09.2021). [in Ukrainian].

БІБЛІОТЕКА ПСИХОЛОГІЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ: СУХІНА І. РОДИННИЙ СУПРОВІД ДІТЕЙ РАННЬОГО ВІКУ З АУТИЗМОМ[1]

Сухіна І. В.

Реферат. Методичні рекомендації Сухіної І. В. «Родинний супровід дітей раннього віку з аутизмом» (Інститут спеціальної педагогіки НАПН України, 2017, 70 с.; рекомендовано до друку вченою радою інституту, протокол № 9 від 27.09.2017) присвячено допомозі дітям раннього віку з розладами аутистичного спектра (РАС) у родинному колі. Авторка виходить з того, що раннє втручання перейшло від дитиноцентрованої моделі до родинно-орієнтованої: головним ресурсом розвитку дитини стає сім'я, а завданням фахівців є підвищення компетентності батьків. Родинний супровід вона визначає як родинно-орієнтовану комплексну психолого-педагогічну допомогу дітям раннього віку з РАС та їхнім родинам, раннє втручання як родинно-орієнтовану комплексну (медичну, психологічну, соціальну) допомогу. Аутизм розглянуто як загальний розлад розвитку неврологічної природи; описано порушення соціальної комунікації й взаємодії, обмежену та повторювану поведінку, сенсорну вразливість, особливості мовлення й нерівномірність інтелектуального розвитку. У розділі про родинно-орієнтований підхід Сухіна І. В. аналізує чотири фази психологічного усвідомлення батьками факту народження дитини з порушеннями,п'ять категорій батьківського ставлення за В. Соммерсом (від прийняття до відкритого несприйняття), типи сімейного виховання за Е. Г. Ейдеміллером, стилі дитячо-батьківської взаємодії за Є. Т. Соколовою та патогенні типи виховання за В. І. Гарбузовим, згадує метод Son-Rise. Окремо висвітлено організацію розвивального освітнього середовища: зонування простору (зони сенсорного, розумового, мовного розвитку, творчості, рухової активності, відпочинку й усамітнення), структурування простору, часу й діяльності за підходом TEACCH, візуальні розклади та піктограми. Розділ про психологічну допомогу сім'ям описує найгостріші труднощі батьків, три типи родин за ставленням до аутизму та форми підтримки: консультування, тренінги, групи взаємодопомоги, сімейну психотерапію, міждисциплінарну взаємодію. Провідною технологією родинного супроводу авторка називає домашнє візитування, яке здійснює міждисциплінарна команда фахівців; етапам супроводу присвячено окремий розділ. Рекомендації адресовано студентам психолого-педагогічних спеціальностей, науковцям і практикам. Судовим експертам-психологам видання стане в пригоді систематизованим викладом знань про розвиток і поведінку дітей з РАС та про внутрішньосімейні чинники, що на них впливають.

Ключові слова: аутизм, розлади аутистичного спектра, діти раннього віку, родинний супровід, родинно-орієнтований підхід, раннє втручання, домашнє візитування, міждисциплінарна команда, розвивальне середовище, психологічна допомога сім'ї, батьківське ставлення.

Library of Psychological Expertise: Sukhina I. V. Family Support for Young Children with Autism

Sukhina I. V.

Abstract. The methodological guidelines by Sukhina I. V., Family Support for Young Children with Autism (Institute of Special Pedagogy of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, 2017, 70 pp.), address help for young children with autism spectrum disorder (ASD) within the family. The author traces the shift in early intervention from a child-centred to a family-centred model, in which the family is the main resource for the child's development and professionals aim to build parental competence. Family support is defined as family-centred, comprehensive psychological

and educational assistance to young children with ASD and their families. Autism is presented as a pervasive developmental disorder of neurological origin, with impaired social communication, restricted and repetitive behaviour, sensory vulnerability, specific speech features and uneven intellectual development. The guidelines review four phases in which parents psychologically come to terms with the birth of a child with a developmental disorder, V. Sommers' five categories of parental attitude, typologies of family upbringing and parent–child interaction styles, and mention the Son-Rise method. Practical sections describe a developmental educational environment: zoning of space for sensory, cognitive, speech, creative, motor and quiet activities, TEACCH-based structuring of space, time and activity, and visual schedules. Psychological support for families covers parents' main difficulties, three types of families by their attitude to autism, counselling, training, peer support groups, family therapy and interdisciplinary cooperation. Home visiting by an interdisciplinary team is presented as a leading family support technology. The guidelines are intended for students, researchers and practitioners, and are also useful to forensic psychologists assessing children with ASD and their families.

Keywords: autism, autism spectrum disorder, early childhood, family support, family-centred approach, early intervention, home visiting, interdisciplinary team, developmental environment, parental attitudes, TEACCH.

Першоджерело: *Сухіна І. В. Родинний супровід дітей раннього віку з аутизмом : метод. рек. 2017. 70 с.*[2] *Реферат оприлюднено в журналі 20.06.2021.*

References

1. Sukhina I. V. Biblioteka psykholohichnoi ekspertyzy: Sukhina I. V. Rodynnyi suprovid ditei rannoho viku z autyzmom [Library of Psychological Expertise: Sukhina I. V. Family Support for Young Children with Autism] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2022. Vol. 7, No. 2 (38). URL: https://expertize-journal.org.ua/inshi-vidi-spetsialnikh-znan/5222-biblioteka-psikhologichnoji-ekspertizi-sukhina-i-rodinnij-suprovid-ditej-rannogo-viku-z-autizmom-i-sukhina-metod-rek-2017-70-s (onovlena versiia vid 06.11.2026). [in Ukrainian].

2. Sukhina I. V. Rodynnyi suprovid ditei rannoho viku z autyzmom [Family Support for Young Children with Autism] : metod. rek. 2017. 70 s. URL: https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/712582/2/%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%96%20%D1%80%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B4%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97_%D0%A1%D1%83%D1%85%D1%96%D0%BD%D0%B0%20%D0%86.%D0%92._2017.pdf (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

1.2. ПРАВОВЕ ТА НАУКОВО-ПРИКЛАДНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ONLINE ВІДОМОСТІ ПРО СТАН ЗАВАНТАЖЕНОСТІ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ УСТАНОВ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ МІНІСТЕРСТВА ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ ЩОДО ПРОВЕДЕННЯ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ ТА ЕКСПЕРТНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ЗА ВСІМА АТЕСТОВАНИМИ ВИДАМИ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ В УКРАЇНІ (ОНОВЛЕННЯ ЩОМІСЯЦЯ)[1]

Міністерство юстиції України

Анотація. Матеріал знайомить із нововведенням Міністерства юстиції України, що зробило роботу державних експертних установ прозорішою. 02 квітня 2021 р. Мін'юст забезпечив оприлюднення на офіційних сайтах державних науково-дослідних установ судових експертиз (НДУСЕ) відомостей про завантаженість установ та їх відділень: кількість експертів за напрямами діяльності, стан їх завантаженості, кількість виконаних експертиз і поточний стан виконання експертиз регіональними відділеннями інститутів. Заступник Міністра юстиції з питань виконавчої служби Андрій Гайченко пояснив, що новація розв'язує проблему прозорості й передбачуваності роботи інститутів і знижує корупційну складову: замовник, слідчий чи адвокат, може визначити, до якого інституту краще звернутися, де експерти потрібного напряму нині вільні і де їх найбільше. Він також повідомив про намір змінити Інструкцію про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень, скасувавши вимогу дотримуватися зон регіонального обслуговування. Редакція журналу доповнила повідомлення відеогідом і прямими посиланнями на відповідні сторінки шести установ: Київського НДІСЕ, Національного наукового центру «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса», Дніпропетровського НДІСЕ, Науково-дослідного центру судової експертизи з питань інтелектуальної власності, Львівського та Одеського НДІСЕ, вказавши дату актуальності даних (травень і червень 2021 р.) і періодичність оновлення: в Одеському інституті щомісяця, у центрі з питань інтелектуальної власності раз на два тижні, а у Львівському інституті оновлення на час публікації припинилося. Практичне значення матеріалу для слідчих і адвокатів полягає в тому, що відомості про завантаженість дають змогу прогнозувати строки судового процесу та обирати виконавця експертизи, зокрема серед атестованих судових експертів, які не працюють у державних установах і можуть бути оперативнішими. Наприкінці редакція подає посилання на інші довідкові матеріали журналу, серед них огляд змін щодо процесуального статусу спеціаліста у провадженнях про кримінальні проступки з 1 липня 2020 р. та електронні бібліотеки правозахисника й судді.

Ключові слова: Міністерство юстиції України, науково-дослідні установи судових експертиз, завантаженість експертів, строки проведення експертизи, прозорість експертних установ, запобігання корупції, зони регіонального обслуговування, Інструкція про призначення та проведення судових експертиз, атестовані судові експерти, адвокат, слідчий.

Online Information on the Workload of Forensic Science Research Institutions of the Ministry of Justice of Ukraine in Conducting Forensic Examinations and Expert Studies in All Certified Types of Forensic Examination (Updated Monthly)

Ministerstvo yustytsii Ukrainy.

Abstract. Parties who need a forensic examination quickly have long lacked information on which state institution can take it on. On 2 April 2021 the Ministry of Justice of Ukraine arranged for the official websites of the state forensic science research institutions to publish data on the workload of each institution and its branches: the number of experts in each field, their current load, the number of completed examinations and the status of examinations in regional branches. Deputy Minister of Justice Andrii Haichenko stated that the innovation makes the institutes' work more transparent and predictable and reduces opportunities for corruption, because a client, whether an investigator or an advocate, can now see which institute is best placed to deliver results promptly and where experts in the relevant field are available. He also announced plans to amend the Instruction on the Appointment and Conduct of Forensic Examinations and Expert Studies so as to abolish the requirement to observe regional service zones. The journal supplements the news with a video guide and direct links to the workload pages of six institutions: the Kyiv Research Institute of Forensic Expertise, the Hon. Prof. M. S. Bokarius National Scientific Centre "Institute of Forensic Examinations", the Dnipropetrovsk, Lviv and Odesa research institutes and the Research Centre for Forensic Examination on Intellectual Property, noting the date of the data and how often each page is updated. The material is of practical use to investigators and defence lawyers, who can estimate the duration of proceedings and choose an examiner, including certified forensic experts outside state institutions who may work faster.

Keywords: Ministry of Justice of Ukraine, forensic science institutions, expert workload, duration of forensic examination, transparency, anti-corruption, regional service zones, Instruction on Forensic Examinations, private forensic experts, defence lawyers.

Вперше оприлюднено: *сайт журналу «Судово-психологічна експертиза», 18.06.2021.*

Повний текст

А як саме на сайті Міністерства юстиції України знайти цей розділ – показано у відео-гіді нище, в тому числі в статті за відео-гідом вказані прямі посилання на зазначені відомості на Інтернет-сайтах державних науково-дослідних установ судових експертиз (НДУСЕ):

Вбудований документ: https://www.facebook.com/plugins/video.php?height=295&href=https%3A%2F%2Fwww.facebook.com%2Fminjust.official%2Fvideos%2F1209789406575683%2F&show_text=false&width=560&t=0

«Новація вирішує проблему прозорості та передбачуваності роботи Інститутів та знижує корупційну складову, - заявив Заступник міністра юстиції з питань виконавчої служби Андрій Гайченко. – Тепер замовник, чи то слідчий, чи адвокат, може легко визначити, в якій інститут йому краще звернутися для якнайшвидшого отримання результатів, в якій установі експерти за відповідним напрямом у даний час вільні, в якій установі таких експертів найбільше».

Андрій Гайченко також повідомив, що Міністерство юстиції планує внести зміни в Інструкцію про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень з метою скасування вимог щодо необхідності дотримання зон регіонального обслуговування.

Відомості про стан завантаженості експертних установ доступні за прямими посиланнями:

1. Київський науково-дослідний інститут судових експертиз - https://kndise.gov.ua/error

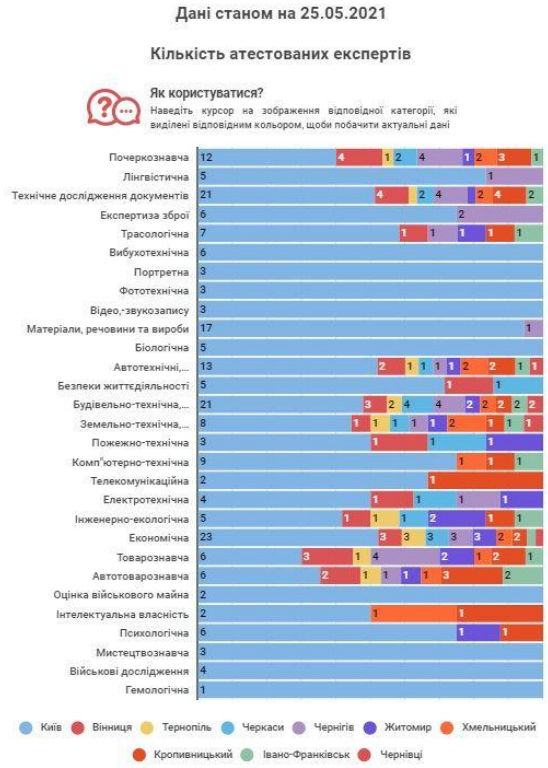

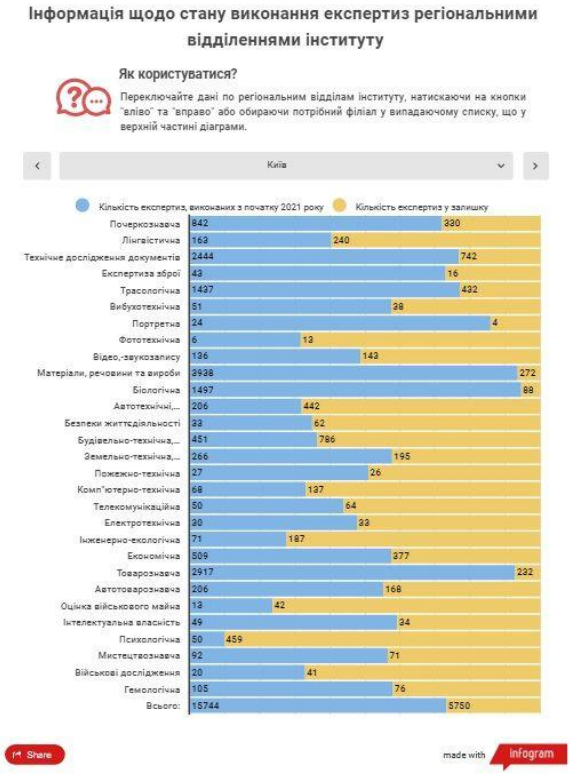

2. Національний науковий центр «Інститут судових експертиз ім. Засл. проф. М. С. Бокаріуса» (інформація станом на 01 червня 2021 р.). - URL: https://www.hniise.gov.ua/14637-zavantazhennya-ekspertv.html

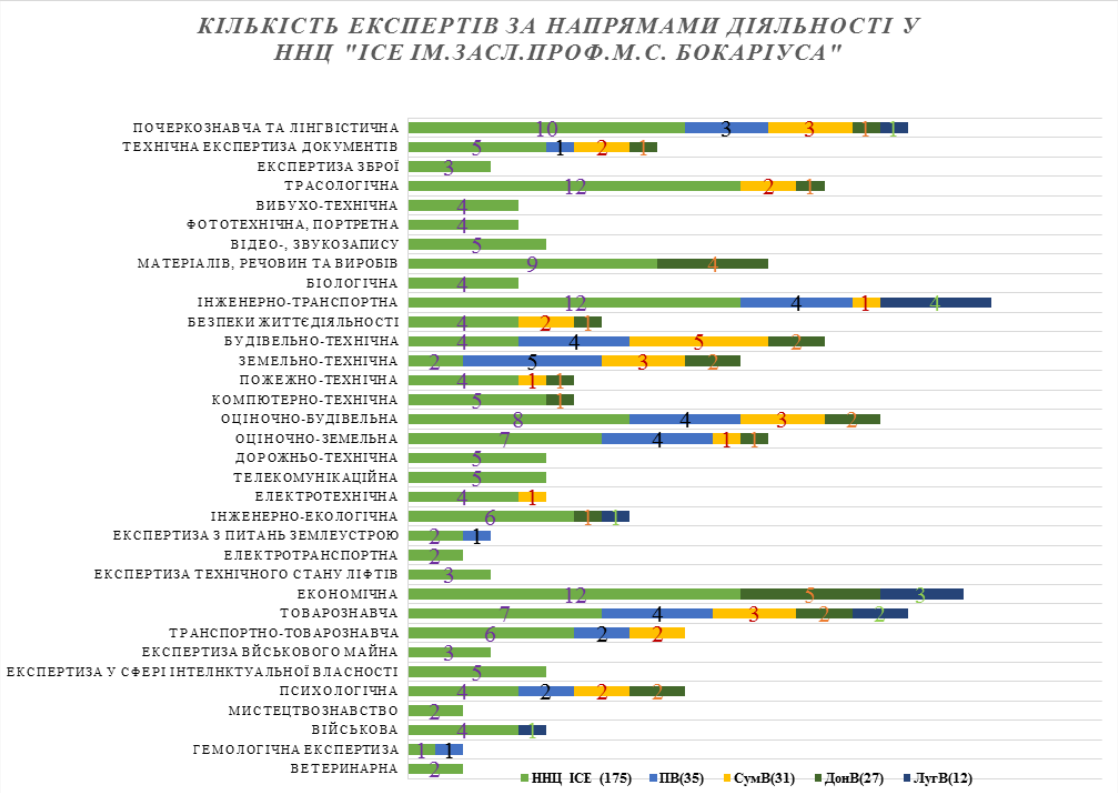

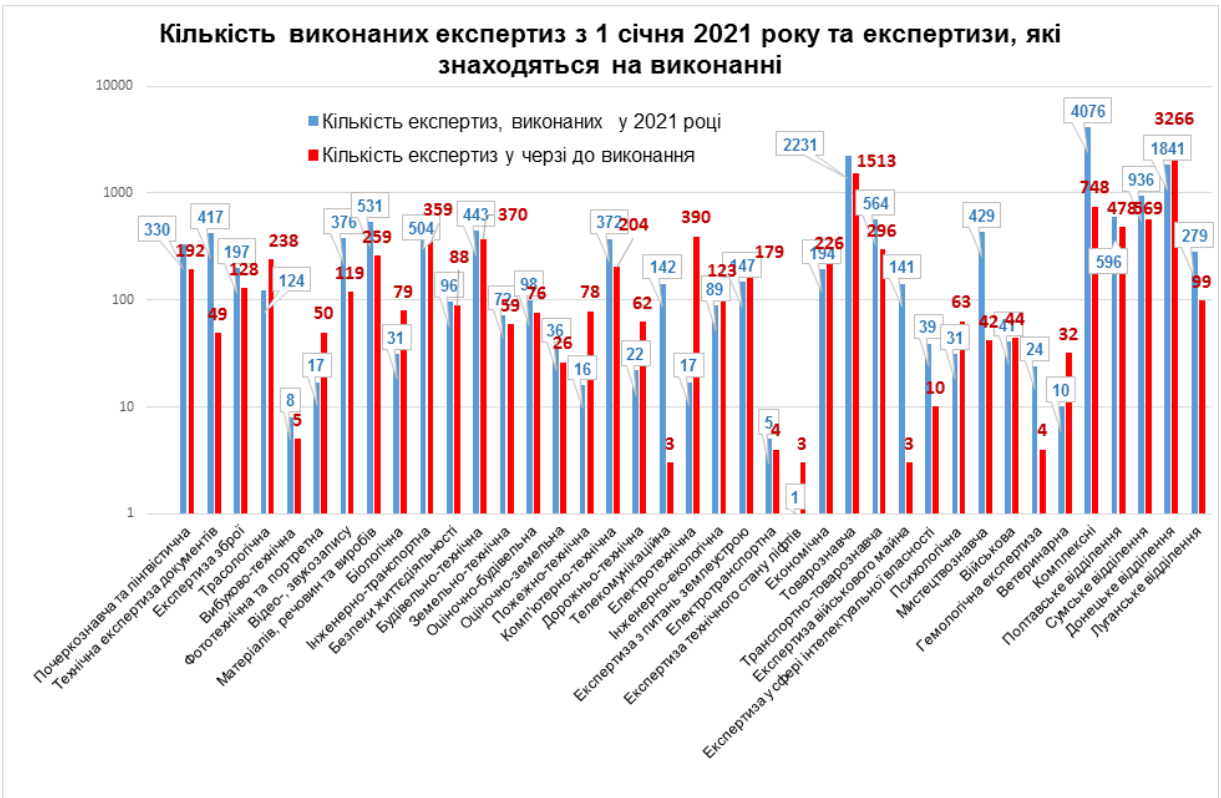

3. Дніпропетровський НДІ судових експертиз (Інформація станом на 31.05.2021). - URL: https://dniprondise.dp.ua/zavantazhenist-ekspertiv/zavantazhenist-sudovix-ekspertiv

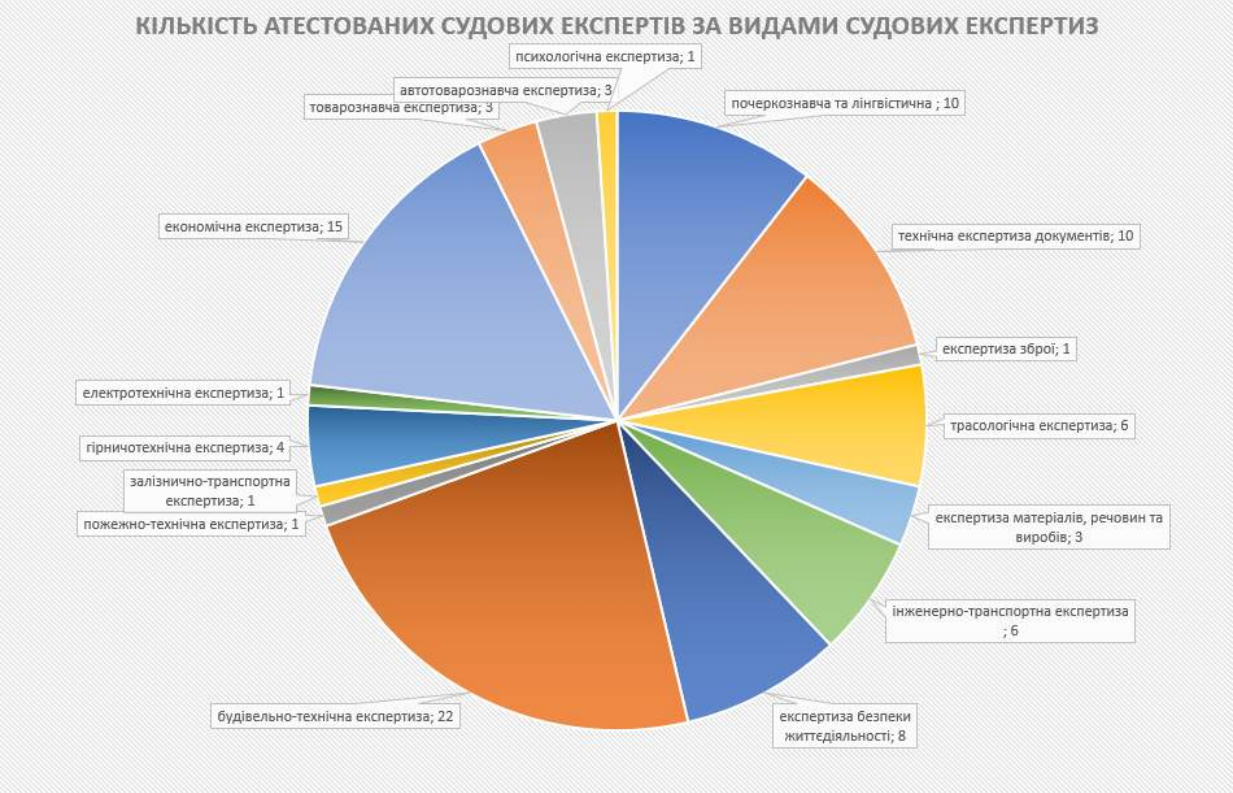

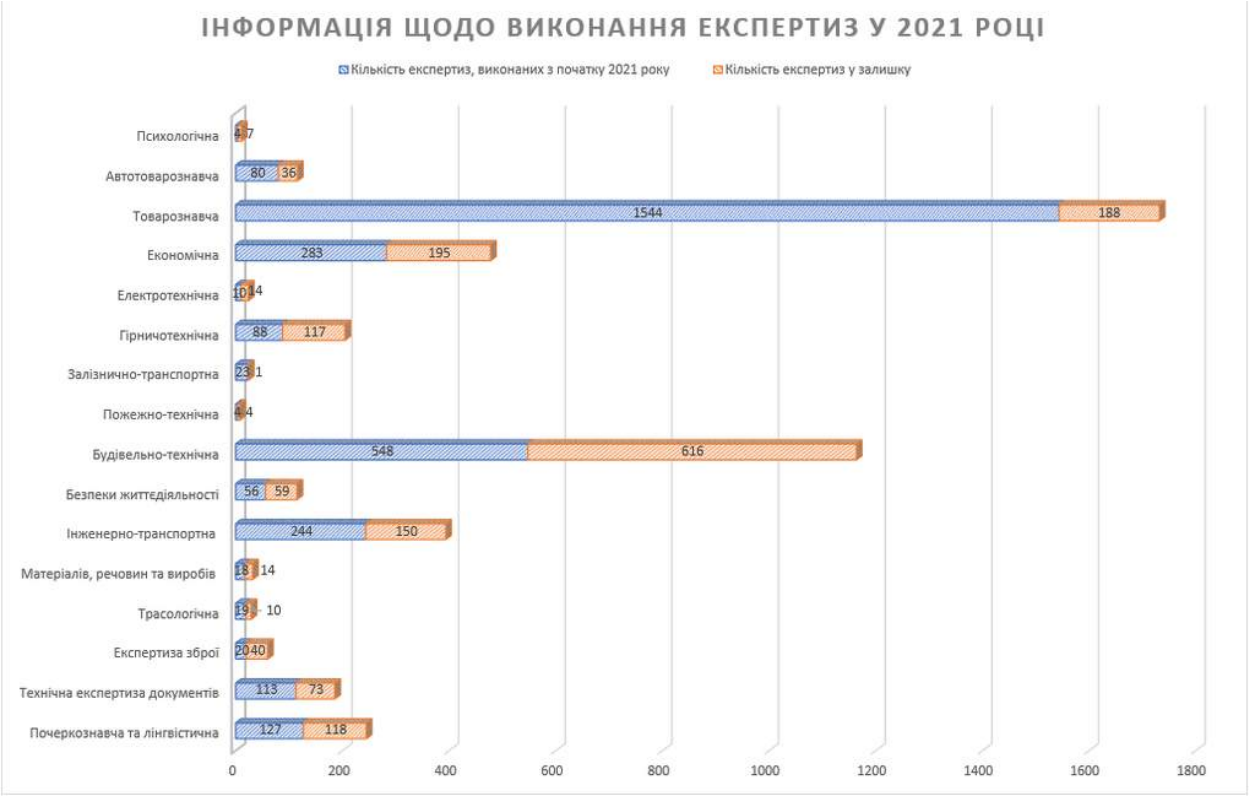

4. Науково-дослідний центр судової експертизи з питань інтелектуальної власності Міністерства юстиції України (Станом на 07.06.2021, інформація оновляються один раз на два тижні). - URL: https://intellect.minjust.gov.ua/

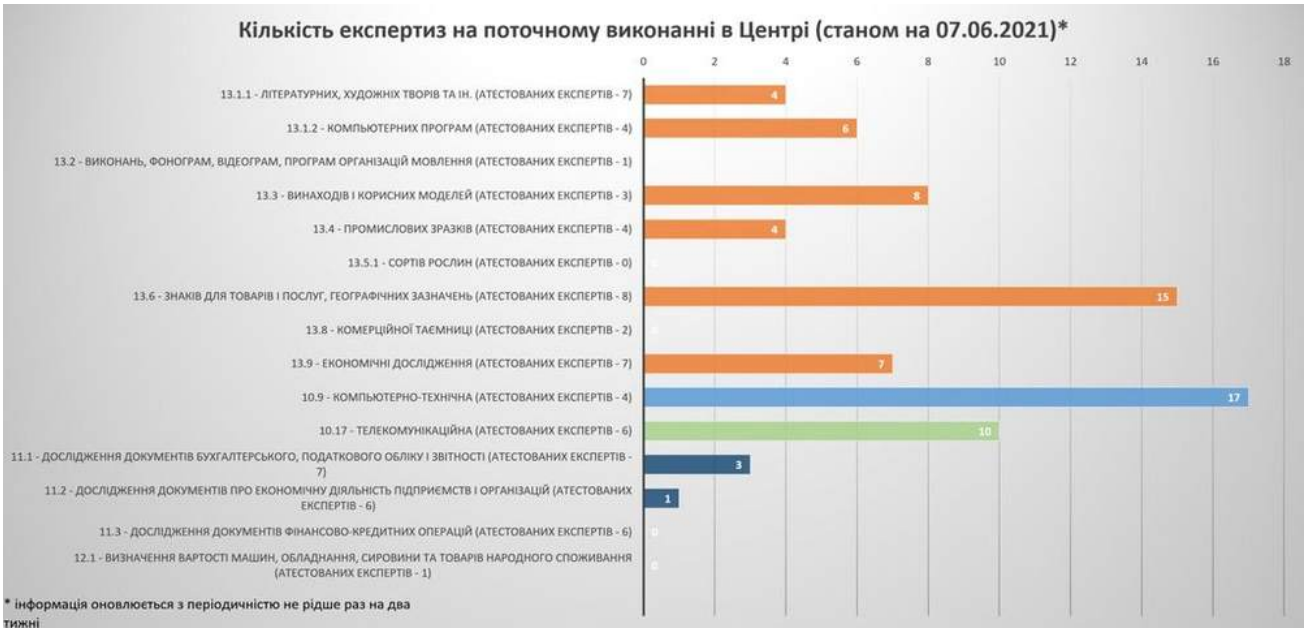

5. Львівський науково-дослідний інститут судових експертиз Міністерства юстиції України (Станом на 7 травня 2021 року 11:00, інформація припинила оновлюватися). - URL: http://lndise.in.ua/aktualna-informaciya-pro-stan-vikonannya-sudovikh-ekspertiz-ta-ikh-nadkhodzhennya

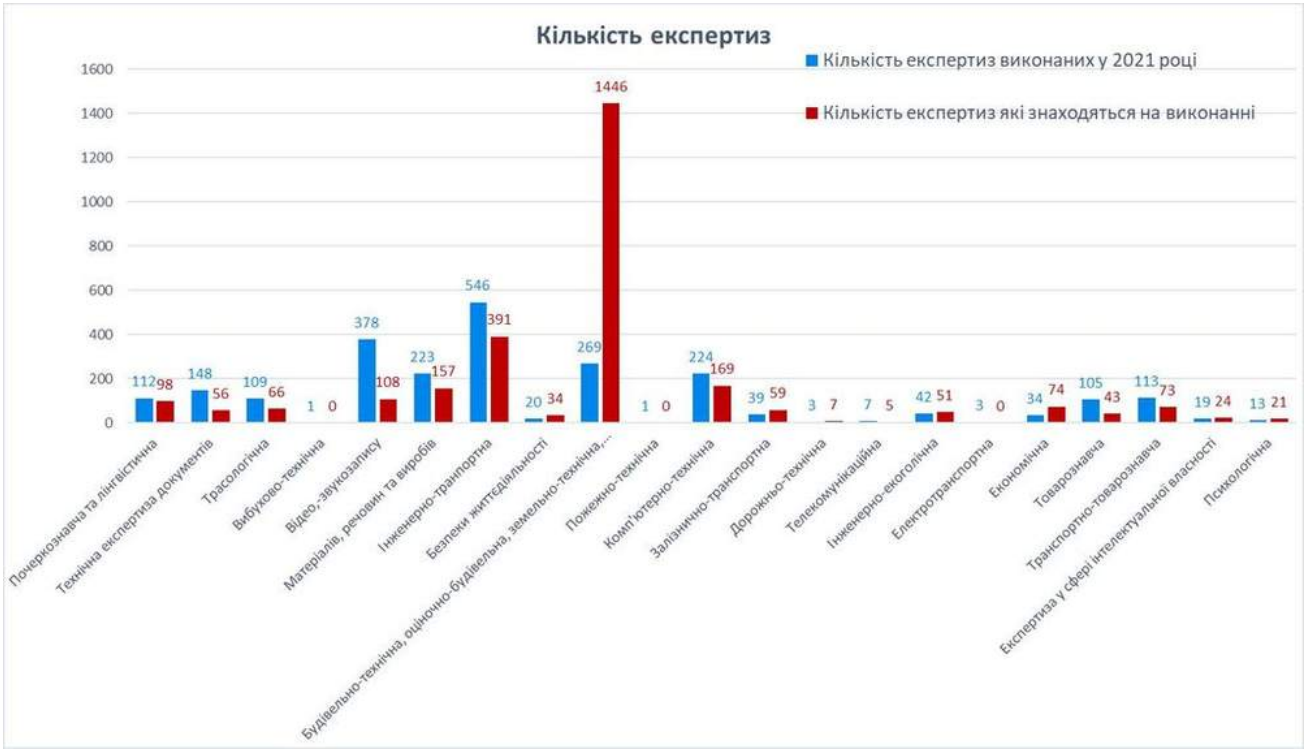

6. Одеський науково-дослідний інститут судових експертиз Міністерства юстиції України (Інформація станом на 31.05.2021р. Показники будуть оновлюватися щомісяця станом на 01 число кожного наступного місяця). - URL: https://ondise.minjust.gov.ua/zavantazhenist-ekspertiv-ondise/

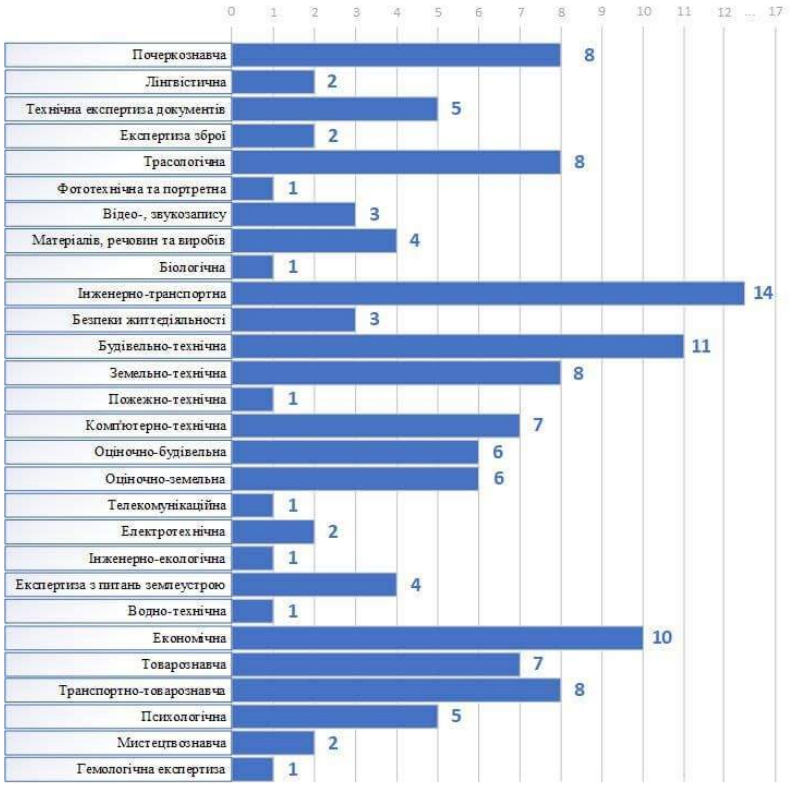

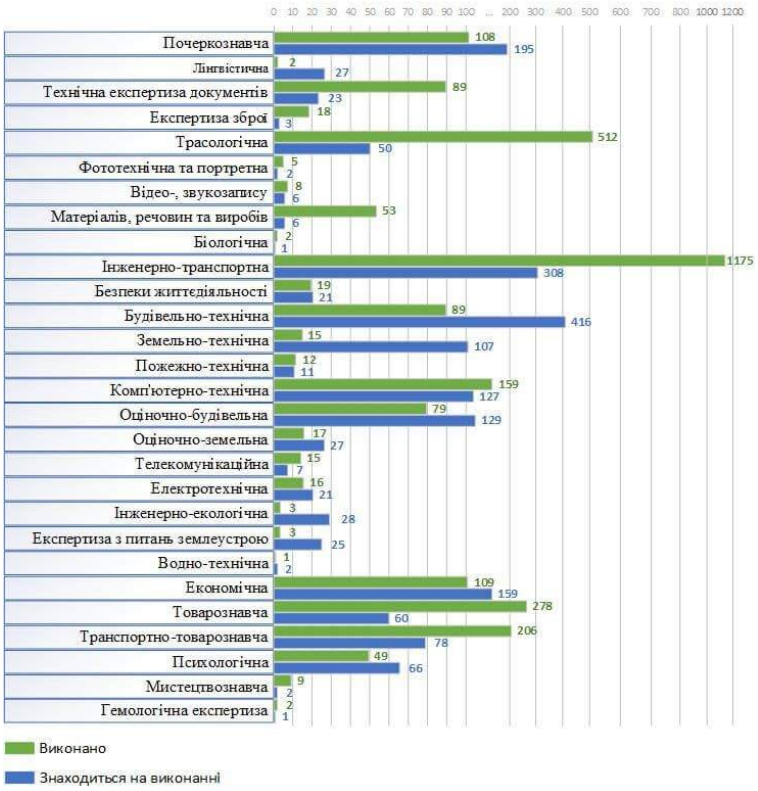

Нагадуємо, що науковий журнал запроваджує надання послуг «Консультація»: запит на проведення судово-психологічної експертизи за різними підставами, у тому числі із застосуванням поліграфа на замовлення зацікавлених осіб, суду, правоохоронних органів згідно процесуальних кодексів. - URL: http://expertize-journal.org.ua/konsultacia

Звертаємо увагу, організація проведення професійних консультацій всім зацікавленим здійснюється членом Президії Науково-консультативної та методичної ради з про-

блем судової експертизи при Міністерстві юстиції України, головним редактором журналу, атестованим судовим експертом психологом (поліграфологом), кандидатом психологічних наук, доцентом Назаровим Олегом Анатолійовичем.

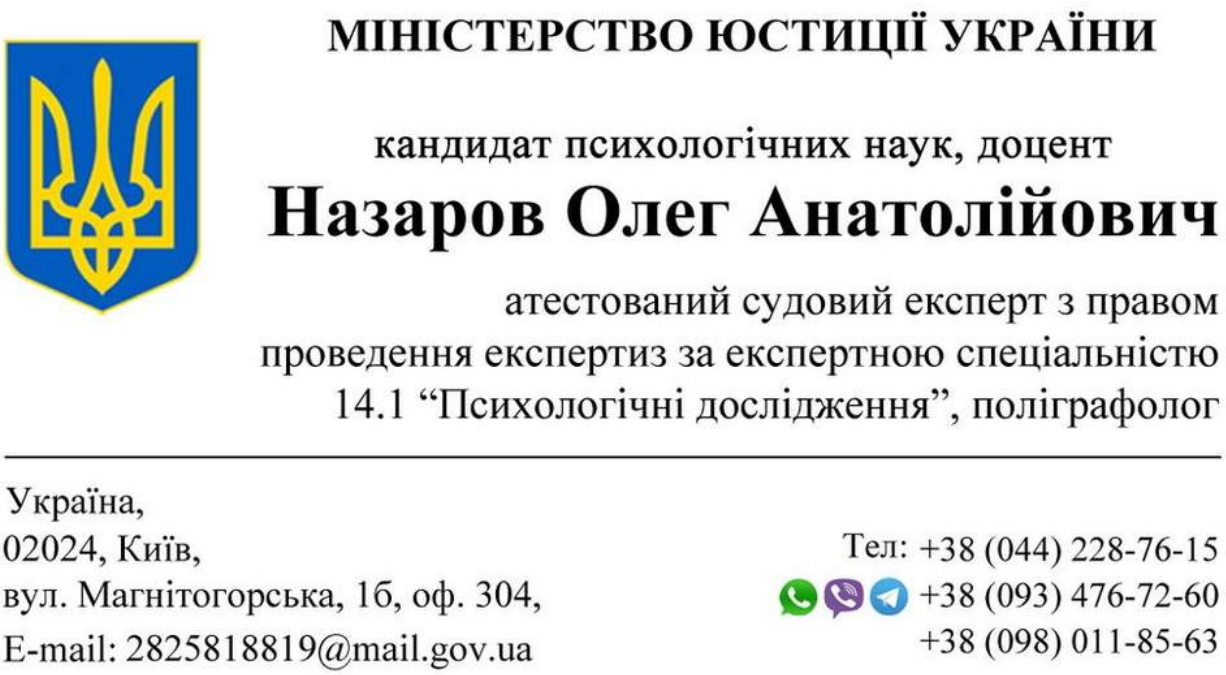

Надання послуг щодо розробки та проведення групових тренінгових занять за різними напрямами судово-психологічної експертизи в сучасному судочинстві, у тому числі із застосуванням поліграфа - https://expertize-journal.org.ua/vsi-ogoloshennya/3162-nadannya-poslug-shchodo-rozrobki-ta-provedennya-grupovikh-treningovikh-zanyat-za-riznimi-napryamami-sudovo-psikhologichnoji-ekspertizi-v-suchasnomu-sudochinstvi

Незалежній не державній професійній атестованій судово-психологічній експертизі в Україні бути: історія однієї перемоги або про можливість призначення першої недержавної професійної атестованої судово-психологічної еспертизи з 09 липня 2020 року - https://expertize-journal.org.ua/all-news/2325-nezalezhnij-ne-derzhavnij-profesijnij-atestovanij-sudovo-psikhologichnij-ekspertizi-v-ukrajini-buti-istoriya-odnieji-peremogi

Огляд змін до законодавства України: процесуальний статус спеціаліста у кримінальних провадженнях про кримінальні проступки з 1 липня 2020 року - https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/2271-noveli-zakonodavstva-ukrajini-protsesualnij-status-spetsialista-u-kriminalnikh-provadzhennyakh-pro-kriminalni-prostupki-z-1-lipnya-2020-roku

Електронна бібліотека правозахисника України. Серія: Застосування рішень Європейського суду з прав людини в українському судочинстві - https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/1088-biblioteka-navchalnikh-posibnikiv-shchodo-zastosuvannya-rishen-evropejskogo-sudu-z-prav-lyudini-v-ukrajini

Електронна бібліотека судді України: квітень 2020 року (більше 70 книг) - https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/786-elektronnaya-biblioteka-suddi-ukrajini-stanom-na-sichen-2018-roku-bilshe-30-knig

Колекція зразків клопотань про відкладення розгляду справи у зв'язку із впровадженням карантину та типові зразки заяв, які подаються до суду станом на 20 березня 2020 та оголошення ДСА України від 19 березня 2020 - https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/1076-zbirnik-zrazkiv-klopotan-pro-vidkladennya-rozglyadu-spravi-u-zv-yazku-iz-vprovadzhennyam-karantinu-stanom-na-20-bereznya-2020-ta-tipovi-zrazki-zayav-yaki-podayutsya-do-sudu

References

1. Ministerstvo yustytsii Ukrainy. Online vidomosti pro stan zavantazhenosti naukovo-doslidnykh ustanov sudovykh ekspertyz Ministerstva yustytsii Ukrainy shchodo provedennia sudovykh ekspertyz ta ekspertnykh doslidzhen za vsima atestovanymy vydamy sudovykh ekspertyz v Ukraini (onovlennia shchomisiatsia) [Online Information on the Workload of Forensic Science Research Institutions of the Ministry of Justice of Ukraine in Conducting Forensic Examinations and Expert Studies in All Certified Types of Forensic Examination (Updated Monthly)]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2022. Vol. 7, No. 2 (38). URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/5209-vidomosti-pro-stan-zavantazhenosti-naukovo-doslidnikh-ustanov-sudovikh-ekspertiz-naukovi-tsentri-ta-instituti-ministerstva-yustitsiji-ukrajini-provedennya-sudovikh-ekspertiz-ta-ekspertnikh-doslidzhen-za-vsima-atestovanimi-vidami-sudovikh-ekspertiz-v-ukrajini (onovlena versiia vid 28.06.2021). [in Ukrainian].

МЕДІАЦІЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЮРИСТА[1]

Білик Т. В.

Реферат. Колективний підручник «Медіація у професійній діяльності юриста» (Т. Білик та ін.; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса: Екологія, 2019. 462 с.) реферовано в рубриці «Правове та науково-прикладне забезпечення професійної діяльності». За задумом авторів, видання знайомить майбутніх фахівців і практикуючих юристів з теорією та практикою медіації як одного з найпоширеніших у світі альтернативних способів вирішення конфліктів (спорів). Підручник адресовано також медіаторам, представникам установ та організацій, які планують використовувати медіацію у своїй діяльності, здобувачам вищої освіти та всім, хто бажає ознайомитися з цим способом урегулювання спорів. Його підготував колектив науковців, сферу інтересів яких становить медіація, викладачів закладів вищої освіти, де впроваджено відповідні навчальні дисципліни, а також провідних практикуючих юристів і медіаторів. Поєднання академічного та практичного досвіду авторів визначає прикладне спрямування видання для юридичної освіти. Редакція журналу наводить бібліографічний опис, посилання на електронну версію підручника й супровідні навчальні плакати, а також резервні копії цих матеріалів, створені online-журналом для збереження доступу до них.

Ключові слова: медіація, альтернативні способи вирішення спорів, професійна діяльність юриста, медіатор, юридична освіта, підручник.

Mediation in the Professional Activity of a Lawyer: A Textbook

Bilyk T. V.

Abstract. The abstract introduces the collective textbook "Mediation in the Professional Activity of a Lawyer" by T. Bilyk et al., edited by N. Krestovska and L. Romanadze (Odesa: Ekolohiia, 2019, 462 pp.), reviewed in the journal section on legal and applied support of professional activity. According to its authors, the book acquaints law students and practising lawyers with the theory and practice of mediation as one of the most widespread alternative methods of resolving conflicts and disputes worldwide. It is also addressed to mediators, to representatives of institutions and organisations that intend to use mediation, to higher education students and to anyone interested in this way of settling disputes. The textbook was prepared by a team of researchers specialising in mediation, university lecturers who teach the relevant courses, and leading practising lawyers and mediators, which gives it an applied orientation for legal education. The journal provides the bibliographic record, links to the electronic version of the textbook and to the accompanying training posters, and backup copies of these materials that preserve access to them.

Keywords: mediation, alternative dispute resolution, legal profession, mediator, legal education, textbook.

Першоджерело: *Медіація у професійній діяльності юриста : підручник / Т. Білик та ін. ; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса : Екологія, 2019. 462 с.*[2] *Реферат оприлюднено в журналі 19.06.2021.*

References

1. Bilyk T. V. Mediatsiia u profesiinii diialnosti yurysta [Mediation in the Professional Activity of a Lawyer: A Textbook] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2022. Vol. 7, No. 2 (38). URL: https://expert-

ize-journal.org.ua/normativnie-documenti/5220-mediatsiya-u-profesijnij-diyalnosti-yurista-t-bilik-ta-in-za-red-n-krestovskoji-l-romanadze-odesa-ekologiya-2019-462-s-2 (onovlena versiia vid 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Mediatsiia u profesiinii diialnosti yurysta [Mediation in the Professional Activity of a Lawyer: A Textbook] : pidruchnyk / T. Bilyk ta in. ; za red. N. Krestovskoi, L. Romanadze. Odesa : Ekolohiia, 2019. 462 s. URL: https://drive.google.com/file/d/1pdvOmpZ182vg45mYkYfs-rAPzJ5oFQV8-/view (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

АДВОКАТСЬКА ТЕХНІКА: МЕТОДИКА ПІДГОТОВКИ ПРЯМОГО ДОПИТУ І ВСТУПНОЇ ПРОМОВИ[1]

Зейкан Я. П.

Реферат. Навчальний посібник адвоката Я. П. Зейкана «Адвокатська техніка: методика підготовки прямого допиту і вступної промови» (Харків : Фактор, 2016, 160 с.) зосереджено на двох елементах участі захисника в судовому розгляді: прямому допиті та вступній промові. Автор виходить з того, що кримінальний процес за правилами КПК України 2012 року має особливості, які насамперед полягають у розширенні можливостей сторін щодо реалізації принципу змагальності. Скористатися ними адвокат може лише тоді, коли володіє основними прийомами адвокатської техніки, зокрема методикою підготовки прямого допиту і вступної промови. У посібнику розкрито основні техніки й тактики прямого допиту та вступної промови; їх опанування, за задумом автора, має допомогти адвокатові досягти максимальних результатів у судовому процесі. Праця має прикладний характер і розрахована насамперед на практикуючих захисників. Для судових експертів, яких сторона залучає до процесу і чий висновок досліджується в суді, знайомство з логікою прямого допиту допомагає зрозуміти, як сторона вибудовує подання доказів.

Ключові слова: адвокатська техніка, прямий допит, вступна промова, принцип змагальності, КПК України 2012 року, тактика захисту, судовий розгляд, кримінальний процес.

Advocacy Technique: Methods for Preparing Direct Examination and the Opening Statement

Zeikan Ya. P.

Abstract. The textbook by defence lawyer Ya. P. Zeikan (Kharkiv: Faktor, 2016, 160 pp.) focuses on two elements of a defence lawyer's work at trial: direct examination and the opening statement. The author proceeds from the view that criminal proceedings under the 2012 Criminal Procedure Code of Ukraine are marked above all by wider opportunities for the parties to exercise the adversarial principle. A lawyer can use these opportunities only by mastering the basic tools of advocacy technique, in particular the methods of preparing direct examination and the opening statement. The book sets out the main techniques and tactics of both, which, as the author intends, should help a lawyer achieve the best possible results in court. The work is practical in nature and is aimed primarily at practising defence lawyers. For forensic experts who are engaged by a party and whose opinions are examined in court, familiarity with the logic of direct examination helps them understand how a party structures the presentation of evidence.

Keywords: advocacy technique, direct examination, opening statement, adversarial principle, Criminal Procedure Code of Ukraine, defence tactics, trial, criminal procedure.

Першоджерело: *Зейкан Я. П. Адвокатська техніка: методика підготовки прямого допиту і вступної промови. Харків : Фактор, 2016. 160 с.*[2] *Реферат оприлюднено в журналі 19.06.2021.*

References

1. Zeikan Ya. P. Advokatska tekhnika: metodyka pidhotovky priamoho dopytu i vstupnoi promovy [Advocacy Technique: Methods for Preparing Direct Examination and the Opening Statement] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2022. Vol. 7, No. 2 (38). URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/5219-mediatsiya-u-profesijnij-diyalnosti-yurista-t-bilik-ta-in-za-red-n-

krestovskoji-l-romanadze-odesa-ekologiya-2019-462-s (onovlena versiia vid 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Zeikan Ya. P. Advokatska tekhnika: metodyka pidhotovky priamoho dopytu i vstupnoi promovy [Advocacy Technique: Methods for Preparing Direct Examination and the Opening Statement]. Kharkiv : Faktor, 2016. 160 s. URL: http://raro.in.ua/attachments/article/716/Metod_Adv_Tehnika.pdf (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

ЮРИДИЧНИЙ ПОРАДНИК. АЛГОРИТМИ ДІЙ ДЛЯ ПРЕДСТАВНИКІВ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ПРИ ВЗАЄМОДІЇ ІЗ ПРАВООХОРОННИМИ ОРГАНАМИ. - К.: ЦЕНТР ДЕМОКРАТІЇ ТА ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА, 2021. - 27 С.[1]

Салова Е. О.

Реферат. Юридичний порадник адвокатки Е. Салової «Алгоритми дій для представників громадянського суспільства при взаємодії із правоохоронними органами» (Київ : Центр демократії та верховенства права, 2021, 27 с.) створено в межах проєкту «Ініціатива секторальної підтримки громадянського суспільства». Видання адресоване громадським активістам, які можуть стати жертвами злочинних посягань, і виходить із того, що в такій ситуації потерпілому слід докласти всіх зусиль, щоб винних було встановлено й притягнуто до відповідальності. Авторка пропонує відповіді на п'ять практичних питань: як діяти під час нападу, переслідування та в разі отримання погроз; як реагувати на бездіяльність правоохоронців або перевищення ними повноважень; куди звертатися по захист прав; яким критеріям мають відповідати докази; які існують зразки процесуальних документів. Порадник має прикладний характер і може бути корисним юристам, правозахисникам і потерпілим, що взаємодіють зі слідством на досудовому розслідуванні.

Ключові слова: громадські активісти, напад, погрози, переслідування, правоохоронні органи, бездіяльність правоохоронців, докази, зразки процесуальних документів, захист прав потерпілого.

Legal Guide. Algorithms of Action for Civil Society Representatives in Interaction with Law Enforcement Agencies

Salova E. O.

Abstract. Civic activists in Ukraine may become victims of criminal attacks, and the effectiveness of the response often depends on how the victim acts from the first minutes. This legal guide by attorney Salova E. O. (Kyiv: Centre for Democracy and Rule of Law, 2021; 27 pp.), prepared within the Civil Society Sectoral Support Initiative project, offers activists step-by-step algorithms for such situations. The author addresses five practical questions: what to do during an attack, persecution or after receiving threats; how to respond to inaction or abuse of authority by law enforcement officers; where to seek protection of rights; what criteria evidence must meet; and which templates of procedural documents can be used. The guide is intended for activists, lawyers and human rights defenders dealing with pre-trial investigation authorities.

Keywords: civic activists, attack, threats, persecution, law enforcement agencies, police inaction, evidence, procedural document templates, victims' rights.

Першоджерело: *Салова Е. О. Алгоритми дій для представників громадянського суспільства при взаємодії із правоохоронними органами : юридичний порадник. Київ : Центр демократії та верховенства права, 2021. 27 с.*[2] *Реферат оприлюднено в журналі 21.06.2021.*

References

1. Salova E. O. Yurydychnyi poradnyk. Alhorytmy dii dlia predstavnykiv hromadianskoho suspilstva pry vzaiemodii iz pravookhoronnymy orhanamy [Legal Guide. Algorithms of Action

for Civil Society Representatives in Interaction with Law Enforcement Agencies]. - K.: Tsentr demokratii ta verkhovenstva prava, 2021. - 27 s. : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2022. Vol. 7, No. 2 (38). URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/5232-salova-e-yuridichnij-poradnik-algoritmi-dij-dlya-predstavnikiv-gromadyanskogo-suspilstva-pri-vzaemodiji-iz-pravookhoronnimi-organami-k-tsentr-demokratiji-ta-verkhovenstva-prava-2021-27-s (onovlena versiia vid 04.11.2026). [in Ukrainian].

2. Salova E. O. Alhorytmy dii dlia predstavnykiv hromadianskoho suspilstva pry vzaiemodii iz pravookhoronnymy orhanamy [Algorithms of Action for Civil Society Representatives When Interacting with Law Enforcement Agencies] : yurydychnyi poradnyk. Kyiv : Tsentr demokratii ta verkhovenstva prava, 2021. 27 s. URL: https://drive.google.com/file/d/1szBluPaf9H-CZmqrRUtcXxp73hpEumOgQ/view (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

ПРАВОВА ПОЗИЦІЯ ВС: ПРИЗНАЧЕННЯ ПОЗАПЛАНОВОЇ РЕВІЗІЇ ЯК СПОСІБ ЗБИРАННЯ ДОКАЗІВ СТОРОНОЮ ОБВИНУВАЧЕННЯ НЕВИЗНАЧЕНИЙ КПК ТА Є НЕДОПУСТИМИМ ДОКАЗОМ І НЕ МОЖЕ БУТИ ВИКОРИСТАНИЙ У МЕЖАХ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ВІДПОВІДНО ДО Ч. 2 СТ. 86 КПК[1]

Верховний Суд

Реферат. Постановою від 27 квітня 2020 року у справі № 335/2108/17 Верховний Суд сформулював правову позицію щодо допустимості результатів позапланової ревізії, призначеної в межах кримінального провадження. Касаційний суд погодився з апеляційним: частина 2 статті 93 КПК України визначає способи збирання доказів стороною обвинувачення (слідчі (розшукові) та негласні слідчі (розшукові) дії, витребування й отримання від органів влади, підприємств, установ, організацій, службових і фізичних осіб речей, документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій та актів перевірок, інші процесуальні дії, передбачені Кодексом), і призначення позапланової ревізії серед них немає. КПК не наділяє таким повноваженням ні слідчих суддів, ні прокурорів, ні слідчих, тому результати подібних ревізій є недопустимими доказами і, відповідно до ч. 2 ст. 86 КПК, не можуть бути використані під час ухвалення процесуальних і судових рішень. Додатково Суд послався на пп. 12 п. 5 розділу XII «Прикінцеві положення» Закону України «Про прокуратуру», чинного з 15 липня 2015 року, за яким недопустимими є докази, отримані після початку кримінального провадження внаслідок реалізації органами досудового розслідування чи прокуратури повноважень, не передбачених КПК. Позиція має пряме практичне значення: висновок ревізії чи акт перевірки може стати доказом лише тоді, коли його отримано процесуально визначеним шляхом, а питання, що потребують спеціальних знань у фінансово-господарській сфері, доцільно вирішувати в передбачених Кодексом формах, зокрема через судову експертизу. До публікації редакція долучила тематично інший блок про участь психолога в опитуванні дитини в цивільному процесі: пункт 64 Керівних принципів Комітету міністрів Ради Європи щодо правосуддя, дружнього до дітей, норми статей 13, 43, 45, 74, 197 і 232 ЦПК України про залучення спеціаліста-психолога та допит малолітніх і неповнолітніх свідків, застосування за аналогією статті 354 КПК, а також рішення ЄСПЛ «Савіни проти України» від 18 грудня 2008 року (заява № 39948/06) щодо обов'язку заслуховувати дітей. Для слідчих, прокурорів, адвокатів і судових експертів матеріал слугує нагадуванням про межі процесуальних повноважень сторони обвинувачення та вимоги до допустимості доказів.

Ключові слова: Верховний Суд, правова позиція, позапланова ревізія, допустимість доказів, недопустимі докази, збирання доказів, сторона обвинувачення, стаття 93 КПК України, стаття 86 КПК України, Закон «Про прокуратуру», спеціаліст-психолог, опитування дитини в суді.

Legal Position of the Supreme Court: Ordering an Unscheduled Audit Is Not a Method of Evidence Gathering by the Prosecution Provided for by the Criminal Procedure Code, and Its Results Are Inadmissible Evidence That May Not Be Used in Criminal Proceedings Under Article 86(2) of the CPC

Verkhovnyi Sud.

Abstract. In its ruling of 27 April 2020 in case No. 335/2108/17, the Supreme Court addressed the admissibility of the results of an unscheduled audit ordered within criminal proceedings. Agreeing

with the appellate court, the Court noted that Article 93(2) of the Criminal Procedure Code of Ukraine sets out the ways in which the prosecution gathers evidence: overt and covert investigative actions, requesting and obtaining items, documents, information, expert opinions, audit reports and inspection acts from public authorities, legal entities, officials and individuals, and other procedural actions provided for by the Code. Ordering an unscheduled audit is not among them, and neither investigating judges nor prosecutors or investigators are empowered to do so. The results of such audits are therefore inadmissible and, under Article 86(2) of the CPC, cannot ground procedural or judicial decisions. The Court also relied on the Law of Ukraine «On the Prosecutor's Office», in force since 15 July 2015, under which evidence obtained after the start of proceedings through powers not provided for by the Code is inadmissible. The position matters in practice: audit findings may serve as evidence only when obtained through procedural channels, and questions requiring special knowledge in finance should be resolved in forms provided by the Code, notably forensic examination. The journal appends a separate block on the participation of a psychologist in interviewing a child in civil proceedings, citing the Council of Europe Guidelines on child-friendly justice, provisions of the Civil Procedure Code and the ECtHR judgment in Saviny v. Ukraine of 18 December 2008.

Keywords: Supreme Court of Ukraine, legal position, unscheduled audit, admissibility of evidence, inadmissible evidence, evidence gathering, prosecution, Criminal Procedure Code of Ukraine, Law on the Prosecutor's Office, child interview, specialist psychologist.

Першоджерело: *Постанова Верховного Суду від 27.04.2020 у справі № 335/2108/17.*[2] *Реферат оприлюднено в журналі 21.06.2021.*

References

1. Verkhovnyi Sud. Pravova pozytsiia VS: Pryznachennia pozaplanovoi revizii yak sposib zbyrannia dokaziv storonoiu obvynuvachennia nevyznachenyi KPK ta ye nedopustymym dokazom i ne mozhe buty vykorystanyi u mezhakh kryminalnoho provadzhennia vidpovidno do ch. 2 st. 86 KPK [Legal Position of the Supreme Court: Ordering an Unscheduled Audit Is Not a Method of Evidence Gathering by the Prosecution Provided for by the Criminal Procedure Code, and Its Results Are Inadmissible Evidence That May Not Be Used in Criminal Proceedings Under Article 86(2) of the CPC] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2022. Vol. 7, No. 2 (38). URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/5230-pravova-pozitsiya-vs-priznachennya-pozaplanovoji-reviziji-yak-sposib-zbirannya-dokaziv-storonoyu-obvinuvachennya-ne-vinachen-kpk-ta-e-nedopustimim-dokazom-i-ne-mozhe-buti-vikoristanij-u-mezhakh-kriminalnogo-provadzhennya-vidpovidno-do-ch-2-st-86-kpk (onovlena versiia vid 21.06.2021). [in Ukrainian].

2. Postanova Verkhovnoho Sudu vid 27.04.2020 u spravi № 335/2108/17 [Ruling of the Supreme Court of 27.04.2020 in Case No. 335/2108/17]. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/89034958 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ В 2020 РОЦІ ПРОВАДИЛО В РОБОТУ НОВИЙ МОБІЛЬНИЙ ЗАСТОСУНОК (ДОДАТОК) «БЕЗОПЛАТНА ПРАВОВА ДОПОМОГА»[1]

Міністерство юстиції України

Реферат. За повідомленням Укрінформу, у 2020 році Міністерство юстиції України представило мобільний застосунок «Безоплатна правова допомога», покликаний спростити громадянам доступ до правової допомоги. Заступник міністра юстиції Валерія Коломієць пояснила, що потребу в такому інструменті виявив початок карантину, коли зросли рівень і кількість звернень до системи безоплатної правової допомоги через сайт і месенджер у Facebook. Застосунок створено разом із партнерами Мін'юсту, і, за її словами, він дає змогу «одним дотиком» отримати консультацію, правову підтримку та роз'яснення прав і обов'язків; міністерство також працює над спрощенням подання документів для отримання безоплатної вторинної правової допомоги, тобто адвоката, який представлятиме особу в суді. Перший заступник директора Координаційного центру з надання правової допомоги Оксана Василяка звернула увагу на можливість перевірити, чи належить особа до суб'єктів права на вторинну допомогу, і замовити адресну допомогу: людям з обмеженими можливостями пересування юристи центрів можуть надати консультацію вдома. У матеріалі перелічено шість функцій застосунку: автоматичний дзвінок на єдиний номер системи БПД 0 800 213 103 (консультація юриста, повідомлення про затримання поліцією, пошук найближчого центру чи бюро), заявка на адресну допомогу, довідник гарячих ліній центральних органів виконавчої влади й адрес центрів і бюро, контакти інших надавачів допомоги за регіонами, зокрема правозахисних організацій, доступ до бази консультацій WikiLegalAid і перевірка права на вторинну допомогу відповідно до статті 14 Закону України «Про безоплатну правову допомогу». Розмежовано первинну допомогу (консультації, допомога у складанні заяв, скарг, звернень), на яку має право кожен, і вторинну, яку надають соціально незахищеним верствам населення. Застосунок доступний у Play Market та App Store, його планують доопрацювати, щоб зменшити навантаження на центри. Юристам, психологам і судовим експертам матеріал підкаже, куди скерувати клієнта чи учасника справи, якому потрібен безоплатний захист або представництво.

Ключові слова: безоплатна правова допомога, мобільний застосунок, Міністерство юстиції України, Координаційний центр з надання правової допомоги, безоплатна вторинна правова допомога, адресна правова допомога, WikiLegalAid, доступ до правосуддя, Закон України «Про безоплатну правову допомогу».

In 2020 the Ministry of Justice Launched the New Mobile Application 'Free Legal Aid'

Ministerstvo yustytsii Ukrainy.

Abstract. Access to legal aid became a pressing issue in Ukraine at the beginning of the quarantine, when the number of requests to the free legal aid system through its website and Facebook messenger increased. Drawing on a report by the national news agency Ukrinform, the paper describes the mobile application 'Free Legal Aid' presented by the Ministry of Justice of Ukraine in 2020. Deputy Minister of Justice Valeriia Kolomiiets explained that the application was developed with the Ministry's partners to bring consultations, legal support and explanations of rights and duties within one tap on a phone; the Ministry was also working to simplify applications for secondary legal aid, that

is, a lawyer representing a person in court. Oksana Vasyliaka, First Deputy Director of the Coordination Centre for Legal Aid Provision, noted that users can check whether they are entitled to free secondary legal aid and request outreach assistance at home if their mobility is limited. Six functions are described: an automatic call to the single legal aid number 0 800 213 103 (a lawyer's consultation, reporting a police detention, locating the nearest centre or bureau), an outreach request, a directory of hotlines of central executive authorities, contacts of other legal aid providers including human rights organisations, access to the WikiLegalAid knowledge base, and a check of eligibility under Article 14 of the Law of Ukraine 'On Free Legal Aid'. The paper distinguishes primary aid, available to everyone, from secondary aid reserved for socially vulnerable groups. Lawyers, psychologists and forensic experts can use this information to refer clients and parties to free defence or representation.

Keywords: free legal aid, mobile application, Ministry of Justice of Ukraine, Coordination Centre for Legal Aid Provision, secondary legal aid, outreach legal aid, WikiLegalAid, access to justice.

Реферат оприлюднено в журналі 21.06.2021. Відомості про першу публікацію уточнюються редакцією.

References

1. Ministerstvo yustytsii Ukrainy. Ministerstvo yustytsii v 2020 rotsi provadylo v robotu novyi mobilnyi zastosunok (dodatok) "Bezoplatna pravova dopomoha" [In 2020 the Ministry of Justice Launched the New Mobile Application 'Free Legal Aid'] : referat. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi. 2022. Vol. 7, No. 2 (38). URL: https://expertize-journal.org.ua/normativnie-documenti/5234-ministerstvo-yustitsiji-v-2020-rotsi-prezentuvalo-novij-mobilnij-zastosunok-dodatok-bezoplatna-pravova-dopomoga (onovlena versiia vid 21.06.2021). [in Ukrainian].

РОЗДІЛ 2. НОВИНИ ЖУРНАЛУ

19 березня 2022 року для українців було проведено відкритий Вебінар на тему: «Психологічна протидія дезінформації в умовах Війни з боку рф в Україні» за ініціативи всеукраїнської платформи - Психологічна підтримка «Перемога»[1]

19.03.2022

Короткий зміст. 19 березня 2022 року на фейсбук-сторінці всеукраїнської платформи «Психологічна підтримка „Перемога“» відбувся вебінар про психологічну протидію дезінформації під час війни, яку росія розв'язала проти України 24 лютого 2022 року. Спікером був судовий експерт-психолог, канд. психол. наук, доцент Олег Назаров. Дезінформацію розглянуто як інформаційно-психологічний вплив через перекручені чи умисно змінені відомості, мета якого — здобути переваги через вигідну для того, хто впливає, поведінку людини й суспільства. Додано презентацію доповіді, ресурси Центру протидії дезінформації при РНБО, платформи «Розкажи мені» і портал warcrimes.gov.ua.

Міжнародна компанія Converus Inc. - розробник сучасного поліграфа EyeDetect приєдналася до інших компаній і країн світу із засудженням війни в Україні з боку рф та призупинення продажу, сервісу та застосування поліграфа EyeDetect в росії або Білорусі[2]

10.04.2022

Короткий зміст. Компанія Converus Inc. (Лехі, штат Юта, США), розробник автоматизованого поліграфа EyeDetect, 7 квітня 2022 року оприлюднила заяву на підтримку українського народу. Вона засудила неспровоковане вторгнення російських військ в Україну, закликала негайно припинити війну й заборонила росії та Білорусі, а також своїм авторизованим дистриб'юторам і постачальникам послуг продавати технологію EyeDetect чи мати до неї доступ. Президент і генеральний директор Converus Тодд Мікельсен назвав дії росії нелюдськими й непробачними. До заяви додано опис EyeDetect у викладі компанії.

Міжнародне співтовариство поліграфологів (ISOPE) прийняло резолюцію, якою засудило війну рф в Україні та призупинило членство поліграфологів - громадян рф в ISOPE в 2022 році, тимчасово виключило їх з реєстру членів ISOPE та вжило інші обмеження[3]

10.04.2022

Короткий зміст. 3 березня 2022 року Рада директорів Міжнародного співтовариства поліграфологів (ISOPE), що об'єднує фахівців понад 25 країн, ухвалила резолюцію із засудженням військового нападу російської федерації на Україну 24 лютого 2022 року. Членство поліграфологів, які є громадянами росії, призупинено на 2022 рік, їх тимчасово виключено з реєстру ISOPE, нових членів із росії не приймають; закрито й доступ до навчання, підвищення кваліфікації,

книг і технологій. Для причетних до злочинів в Україні чи до відбору їх виконавців заборона безстрокова. Резолюцію підписав президент ISOPE Натан Гордон.

References

1. 19 bereznia 2022 roku dlia ukraintsiv bulo provedeno vidkrytyi Vebinar na temu: "Psykholohichna protydiia dezinformatsii v umovakh Viiny z boku rf v Ukraini" za initsiatyvy vseukrainskoi platformy - Psykholohichna pidtrymka "Peremoha" [On 19 March 2022, an Open Webinar for Ukrainians on "Psychological Counteraction to Disinformation During Russia's War Against Ukraine" Was Held at the Initiative of the All-Ukrainian Platform "Peremoha" Psychological Support]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2022. 19 berez. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/6671-psikhologichna-protidiya-dezinformatsiji-v-umovakh-vijni-z-boku-rf-v-ukrajini (onovlena versiia vid 20.03.2022). [in Ukrainian].

2. Mizhnarodna kompaniia Converus Inc. - rozrobnyk suchasnoho polihrafa EyeDetect pryiednalasia do inshykh kompanii i krain svitu iz zasudzhenniam viiny v Ukraini z boku rf ta pryzupynennia prodazhu, servisu ta zastosuvannia polihrafa EyeDetect v rosii abo Belarusi [The International Company Converus Inc., Developer of the Modern EyeDetect Polygraph, Joined Other Companies and Countries in Condemning Russia's War Against Ukraine and Suspended Sales, Service and Use of EyeDetect in Russia and Belarus]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2022. 10 kvit. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/6677-mizhnarodna-kompaniya-converus-inc-rozrobnik-suchasnogo-poligrafa-eyedetect-priednalasya-do-inshikh-kompanij-i-krajin-svitu-iz-zasudzhennyam-vijni-v-ukrajini-z-boku-rf-ta-prizupinennya-prodazhu-servisu-ta-zastosuvannya-poligrafa-eyedetect-v-rosiji-abo-belarusi (onovlena versiia vid 10.04.2022). [in Ukrainian].

3. Mizhnarodne spivtovarystvo polihrafolohiv (ISOPE) pryinialo rezoliutsiiu, yakoiu zasudylo viinu rf v Ukraini ta pryzupynylo chlenstvo polihrafolohiv - hromadian rf v ISOPE v 2022 rotsi, tymchasovo vykliuchylo yikh z reiestru chleniv ISOPE ta vzhylo inshi obmezhennia [The International Society of Polygraph Examiners (ISOPE) Adopted a Resolution Condemning Russia's War Against Ukraine, Suspended the Membership of Polygraph Examiners Who Are Citizens of Russia in 2022, Temporarily Removed Them from the ISOPE Register and Imposed Other Restrictions]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2022. 10 kvit. URL: https://expertize-journal.org.ua/all-news/6678-mizhnarodne-spivtovaristvo-poligrafologiv-isope-prijnyalo-rezolyutsiyu-yakoyu-zasudilo-vijnu-rf-v-ukrajini-ta-prizupinilo-chlenstvo-poligrafologiv-gromadyan-rf-v-isope-v-2022-rotsi-timchasovo-viklyuchilo-jikh-z-reestru-chleniv-isope-ta-vzhilo-inshi-obmezhennya-shchodo-poligrafologiv-gromadyan-rf (onovlena versiia vid 10.04.2022). [in Ukrainian].

РОЗДІЛ 3. НОВИНИ ІНЖЕНЕРНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА ПСИХОТЕХНІКИ

ВЛАСНІ РОЗРОБКИ

Навчальні відеоінструкції до Mobi-підлокітників Polygraph

У вересні 2021 року з'явилися перші навчально-методичні відеоінструкції до Mobi-підлокітників Polygraph (модель 1): як їх зібрати, розібрати і від'єднати від стільця ISO.

Перше відео показує порядок збирання і розбирання підлокітників; знімав його Олександр Довгаль. Модель 1 дозволяє розмістити руки обстежуваного з боків традиційного офісного стільця ISO («Призма») на висоті 29 см над сидінням, щоб зменшити статичне напруження м'язів рук під час дослідження. Матеріали, з яких виготовлено підлокітники, мають сертифікати відповідності та висновки санітарно-епідеміологічної експертизи [1].

Кадр з відеоінструкції зі збирання та розбирання Mobi-підлокітників Polygraph [1]

Друге відео присвячене від'єднанню підлокітників від стільця ISO і пакуванню в сумку-чохол для перевезення. Його зняв поліграфолог Андрій Лисенко, який сам придбав виріб. Для наочності обрали найскладніший випадок: підлокітники, приєднані до стільця з упором у технологічних отворах, тримаються міцніше, тож і від'єднувати їх довше [2].

Кадр з відеоінструкції з від'єднання підлокітників від стільця ISO [2]

References

1. Pershe navchalno-metodychne video-instruktsiia poriadku zbirky ta rozbirky Mobi–pidlokitnykiv Polygraph (model 1). Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2021. 16 veres. URL: https://expertize-journal.org.ua/ustatkuvannya-dlya-poligrafa/5737-pershe-navchalno-metodichne-video-instruktsiya-poryadku-zbirki-ta-rozbirki-mobi-pidlokitnikiv-polygraph-model-1 (onovlena versiia vid 17.10.2022). [in Ukrainian].

2. Druhe navchalno-metodychne video-instruktsiia poriadku vidiednannia Mobi – pidlokitnykiv Polygraph (model 1) vid stiltsia ISO ta pomishchenniam u sumku-chokhol dlia transportuvannia. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. 2021. 16 veres. URL: https://expertize-journal.org.ua/ustatkuvannya-dlya-poligrafa/5738-druge-navchalno-metodichne-video-instruktsiya-poryadku-vid-ednannya-mobi-pidlokitnikiv-polygraph-model-1-vid-stiltsya-iso-ta-pomishchennyam-u-sumku-chokhol-dlya-transportuvannya (onovlena versiia vid 06.11.2026). [in Ukrainian].

ЧИТАЧІ ТАКОЖ ШУКАЮТЬ

В ІНТЕРНЕТІ

Пошукові запити зі словом «експертиза», які найчастіше вводили користувачі Google в Україні у березні–квітні 2022 р. — у період виходу цього номера[22]:

№	Запит	Індекс
1	судова експертиза	100
2	кпк	77
3	судово-медична експертиза	59
4	судово медична експертиза	59
5	трасологічна експертиза	43
6	екологічна експертиза	38

Індекс популярності Google Trends: 100 — найчастіший запит періоду, решта — у відсотках від нього. Абсолютної кількості пошуків Google не оприлюднює. Найшвидше зростали запити: «трасологічна експертиза» (+750 %), «екологічна експертиза» (+110 %), «кпк» (+110 %).

У ЖУРНАЛІ

Матеріали цього номера, які читачі відкривали найчастіше, — кількість переглядів їхніх сторінок на сайті журналу станом на 06.11.2026:

№	Матеріал	Переглядів
1	*Євдокімова О. О.* Історія психології : навч. посіб	2 180
2	*Верховний Суд* Правова позиція ВС: Призначення позапланової ревізії як спосіб збирання доказів стороною обвинувачення невизначений КПК та є недопустимим доказом і не може бути використаний у межах кримінального провадження відповідно до ч. 2 ст. 86 КПК	2 163
3	*Міністерство юстиції України* Online відомості про стан завантаженості науково-дослідних установ судових експертиз Міністерства юстиції України щодо проведення судових експертиз та експертних досліджень за всіма атестованими видами судових експертиз в Україні (оновлення щомісяця)	1 670
4	Міжнародне співтовариство поліграфологів (ISOPE) прийняло резолюцію, якою засудило війну рф в Україні та призупинило членство поліграфологів – громадян рф в ISOPE в 2022 році, тимчасово виключило їх з реєстру членів ISOPE та вжило інші обмеження	1 279
5	19 березня 2022 року для українців було проведено відкритий Вебінар на тему: «Психологічна протидія дезінформації в умовах Війни з боку рф в Україні» за ініціативи всеукраїнської платформи – Психологічна підтримка «Перемога»	1 237

Лічильник сайту журналу рахує всі відкриття сторінки матеріалу від дня її оприлюднення. Перегляди саме за період виходу номера журнал фіксує з листопада 2026 р.

Станьте автором журналу. Редакція приймає статті науковців, судових експертів, адвокатів, психологів і здобувачів наукових ступенів з юридичної психології, судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа та спеціальних знань у юридичній практиці. Публікація безкоштовна, статтям редакція присвоює DOI, а читають їх ті, хто щодня працює в судах. Приєднуйтеся до спільноти судових експертів і дослідників: вимоги до статей і тез див. у розділі «Вимоги до оформлення»[23].

Потрібен судовий експерт? Якщо у справі, яку розглядає суд, виникли питання, що потребують спеціальних знань у галузі психології, зокрема щодо моральних страждань, психологічного стану учасника процесу, інтересів дитини чи психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа, зверніться до редакції. Допоможемо визначитися з видом експертизи, сформулювати питання експертові й знайти фахівця з належною кваліфікацією. Запит — через форму «Консультація» на сайті журналу[24] або за телефоном +38 (093) 476-72-60.

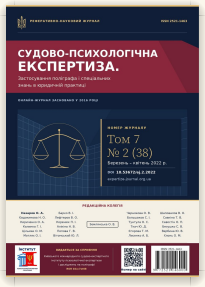

Як цитувати номер

Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці : реферативно-науковий online журнал. 2022. Т. 7, № 2 (38). 56 с. DOI: https://doi.org/10.53672/ej.2.2022. URL: https://expertize-journal.org.ua/nomera/19810-2022-2-43.

References

1. Pro metu stvorennia Internet-vydannia [On the Purpose of Creating the Online Publication]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/o-celyah (onovlena versiia vid 29.06.2022). [in Ukrainian].

2. Kyivskyi mizhnarodnyi sudovo-ekspertnyi instytut psykholohichnoi ekspertyzy i doslidzhen na polihrafi [Kiev International Forensic Expert Institute of Psychological Expertise and Researchs on Polygraph, LLC] : zapys u reiestri naukovykh orhanizatsii Research Organization Registry (ROR). URL: https://ror.org/02xc7et08 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

3. Vytiah z Yedynoho derzhavnoho reiestru veteraniv viiny vid 31.10.2026 № 31102026-00003569 [Extract from the Unified State Register of War Veterans of 31.10.2026 No. 31102026-00003569] : vidomosti pro subiekta veteranskoho pidpryiemnytstva (Nazarov Oleh Anatoliiovych) / Ministerstvo u spravakh veteraniv Ukrainy. Opryliudneno na storintsi "Pro naukovo-referatyvne vydannia" saitu zhurnalu. URL: https://expertize-journal.org.ua/o-nauchnom-izdanii (onovlena versiia vid 08.11.2026). [in Ukrainian].

4. Redaktsiina kolehiia [Editorial Board]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/redaktsijna-kolegiya (onovlena versiia vid 09.11.2026). [in Ukrainian].

5. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi [Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Spe-

cial Knowledge in Legal Practice]. 2022. Vol. 7, No. 2 (38). DOI: https://doi.org/10.53672/ej.2.2022. [in Ukrainian].

6. DSTU 3017:2015. Informatsiia ta dokumentatsiia. Vydannia. Osnovni vydy. Terminy ta vyznachennia poniat [Information and Documentation. Publications. Main Types. Terms and Definitions]. [Chynnyi vid 2016-07-01]. Vyd. ofits. Pp. 4.14.2.2, 4.14.2.7. Referaty prats, opryliudnenykh ranishe, podano iz zaznachenniam imeni avtora ta dzherela zapozychennia vidpovidno do p. 1 ch. 2 st. 22 Zakonu Ukrainy "Pro avtorske pravo i sumizhni prava" vid 01.12.2022 № 2811-IX; akty orhaniv derzhavnoi vlady ta ofitsiini dokumenty sudovoho kharakteru ne okhoroniaiutsia avtorskym pravom (p. 3 ch. 1 st. 8 tsoho Zakonu). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20 (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

7. Finger Prints by Francis Galton (1892). Project Gutenberg. URL: https://gutenberg.org/cache/epub/36979/pg36979-images.html (data zvernennia: 04.11.2026).

8. OHCHR, "Ukraine: civilian casualty update" (storinka: "Ukraine: Civilian casualties as of 28 April 2022", opubl. 29.04.2022). URL: https://ukraine.un.org/en/download/104999/180011 (data zvernennia: 04.11.2026).

9. Ofis Heneralnoho prokurora zadokumentuvav 12 228 zlochyniv proty Ukrainy [The Office of the Prosecutor General Has Documented 12,228 Crimes Against Ukraine]. ArmiiaInform. 2022. 26 kvit. URL: https://armyinform.com.ua/2022/04/26/ofis-generalnogo-prokurora-zadokumentuvav-12-228-zlochyniv-proty-ukrayiny/ (data zvernennia: 08.11.2026). [in Ukrainian].

10. Ukraine Recovery and Reconstruction Needs Estimated $349 Billion. World Bank : press release. 2022. 9 Sept. URL: https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2022/09/09/ukraine-recovery-and-reconstruction-needs-estimated-349-billion (data zvernennia: 08.11.2026).

11. Pro zatverdzhennia Poriadku vyznachennia shkody ta zbytkiv, zavdanykh Ukraini vnaslidok zbroinoi ahresii Rosiiskoi Federatsii : postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 20.03.2022 № 326 [On Approval of the Procedure for Determining Damage and Losses Caused to Ukraine as a Result of the Armed Aggression of the Russian Federation : Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 20 March 2022 No. 326]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/326-2022-%D0%BF (data zvernennia: 08.11.2026). [in Ukrainian].

12. Postanova Verkhovnoho Sudu u skladi kolehii suddiv Kasatsiinoho tsyvilnoho sudu vid 14.04.2022 u spravi № 308/9708/19 [Resolution of the Supreme Court (Civil Cassation Court) of 14 April 2022 in Case No. 308/9708/19]. Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen. URL: https://reyestr.court.gov.ua/Review/104086064 (data zvernennia: 08.11.2026). [in Ukrainian].

13. Oleksandr Ratushniak. Zruinovanyi litak An-225 "Mriia" v aeroportu "Antonov" u Hostomeli pislia rosiiskoho vtorhnennia, 3 kvitnia 2022 r [The An-225 "Mriya" Aircraft Destroyed at Antonov Airport in Hostomel After the Russian Invasion, 3 April 2022] : fotohrafiia (litsenziia CC BY-SA 4.0). Wikimedia Commons. URL: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:An-225_Mriya_after_Russian_invasion_of_Ukraine.jpg (data zvernennia: 04.11.2026). [in Ukrainian].

14. DSNS Ukrainy. Selyshche Borodianka na Kyivshchyni pislia rosiiskykh aviaudariv 1–2 bereznia 2022 r [Borodianka Settlement in Kyiv Oblast After Russian Air Strikes on 1–2 March 2022] : fotohrafiia (litsenziia CC BY 4.0). Wikimedia Commons. URL: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Borodianka_after_Russian_bombing,_2022-03-02_(19).jpg (data zvernennia: 09.11.2026). [in Ukrainian].

15. Chotyry roky pravosuddia v umovakh viiny — chernihivska suddia Liubov Kharechko bula rozstriliana rosiiskymy viiskovymy [Four Years of Justice in Wartime: Chernihiv Judge Liubov Kharechko Was Shot Dead by Russian Soldiers]. Rada suddiv Ukrainy : ofitsiinyi vebsait. 2026. 24 liut. URL: https://rsu.gov.ua/ua/news/cotiri-roki-pravosudda-v-umovah-vijni-cernigivska-

sudda-lubov-harecko-bula-rozstrilana-rosijskimi-vijskovimi (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

16. Vytiah z protokolu zahalnykh zboriv suddiv Chernihivskoho apeliatsiinoho sudu vid 08 zhovtnia 2018 roku [Extract from the Minutes of the General Meeting of Judges of the Chernihiv Court of Appeal of 8 October 2018]. Chernihivskyi apeliatsiinyi sud : ofitsiinyi vebsait. URL: https://cna.court.gov.ua/sud4823/inshe/1/protokol08 (data zvernennia: 06.11.2026). [in Ukrainian].

17. Obrano zastupnyka holovy sudu ta sekretariv sudovykh palat [Deputy Chief Judge and Secretaries of the Judicial Chambers Elected]. Chernihivskyi apeliatsiinyi sud : ofitsiinyi vebsait. 2021. 7 zhovt. URL: https://cna.court.gov.ua/sud4823/pres-centr/general/1191100/ (data zvernennia: 06.11.2026). [in Ukrainian].

18. U Chernihivskomu AS zminyvsia holova [The Chief Judge of the Chernihiv Court of Appeal Has Changed]. Zakon i Biznes. 2024. 25 zhovt. URL: https://zib.com.ua/ua/163820.html (data zvernennia: 06.11.2026). [in Ukrainian].

19. Uzahalnennia sudovoi praktyky [Generalisation of Case Law] / sekretar sudovoi palaty u tsyvilnykh spravakh L. K. Kharechko. Apeliatsiinyi sud Chernihivskoi oblasti : ofitsiinyi vebsait. 2018. 3 trav. URL: https://cna.court.gov.ua/sud2590/5864/477027/ (data zvernennia: 06.11.2026). [in Ukrainian].

20. Suddiu z Chernihova vbyly pry sprobi evakuatsii [Judge from Chernihiv Killed While Trying to Evacuate]. Sudovyi reporter : vebsait. 2022. 4 berez. URL: https://sudreporter.org/suddyu-z-chernigova-vbyly-pry-sprobi-evakuacziyi/ (data zvernennia: 05.11.2026). [in Ukrainian].

21. Kharechko L. K. Moi virshi — tse kryk dushi [My Poems Are the Cry of the Soul] : zbirnyk poezii / Liubov Kharechko. Chernihiv : [s. n.], 2026. 56 s. : il., fot. DOI: https://doi.org/10.53672/ej.6.2026.01. URL: https://expertize-journal.org.ua/books/19828-kharechko-moi-virshi-tse-kryk-dushi (onovlena versiia vid 06.11.2026). [in Ukrainian].

22. Google Trends : poshukovyi termin «ekspertyza», Ukraina, 01.03.2022–30.04.2022 [Google Trends: Search Term “ekspertyza”, Ukraine, 01.03.2022–30.04.2022]. URL: https://trends.google.com/trends/explore?date=2022-03-01%202022-04-30&geo=UA&q=%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%82%D0%B8%D0%B7%D0%B0&hl=uk (data zvernennia: 06.11.2026). [in Ukrainian].

23. Vymohy do oformlennia statei i tez [Requirements for Articles and Abstracts]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/vimogi-do-oformlennya (onovlena versiia vid 08.11.2026). [in Ukrainian].

24. Konsultatsiia: zapyt na provedennia sudovoi psykholohichnoi ekspertyzy, doslidzhennia [Consultation: Request for a Forensic Psychological Examination or Study]. Sudovo-psykholohichna ekspertyza. Zastosuvannia polihrafa i spetsialnykh znan v yurydychnii praktytsi : vebsait. URL: https://expertize-journal.org.ua/konsultacia (onovlena versiia vid 28.10.2023). [in Ukrainian].

Відомості про журнал

ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Назва: реферативно-науковий журнал «Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці» (Forensic Psychological Examination. Application of Polygraph and Special Knowledge in Legal Practice). Електронне (online) видання.

Ідентифікатори: ISSN 2521-1463 (Online); штриховий код EAN-13 для періодичних видань 9772521146000; державний український ідентифікатор медіа R40-05509 (рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення від 26.09.2024 № 2785); префікс DOI 10.53672 (Crossref).

Засновник і видавець: кандидат психологічних наук, доцент, ветеран війни — учасник бойових дій, суб'єкт ветеранського підприємництва Назаров Олег Анатолійович. Свідоцтво про внесення до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 8355 від 09.06.2025.

Видається за сприяння ТОВ «Київський міжнародний судово-експертний інститут психологічної експертизи і досліджень на поліграфі»; міжнародний ідентифікатор наукової організації ROR 02xc7et08.

Галузь: юридичні, психологічні науки. Періодичність: 1 раз на два місяці. Мови видання: українська, англійська.

Увага! Електронне видання не внесено до затвердженого Міністерством освіти і науки України переліку наукових фахових видань України.

ІСТОРІЯ ВИДАННЯ

Журнал засновано у травні 2016 р. кандидатом психологічних наук, доцентом, експертом-поліграфологом, правознавцем О. А. Назаровим на базі інформаційно-правового вебсайту з метою популяризації можливостей судово-психологічної експертизи, застосування поліграфа та інших спеціальних знань у юридичній практиці. Редакційну колегію сформовано у квітні 2017 р. під час ISSN-реєстрації видання.

БАЗИ ДАНИХ, РЕЄСТРИ ТА БІБЛІОТЕКИ

Реєстр суб'єктів у сфері медіа; Google Scholar; ISSN International Centre — ISSN Portal; Crossref; Scilit (MDPI); Відкритий український індекс цитувань (OUCI, ДНТБ України); ICI World of Journals (Index Copernicus, паспорт журналу); Реєстр наукових видань України (УкрІНТЕІ); Polska Bibliografia Naukowa (PBN). Інші каталоги: ResearchBib.

ПОЛІТИКА ВІДКРИТОГО ДОСТУПУ

Видання практикує політику негайного відкритого доступу до опублікованого змісту, підтримуючи принципи вільного поширення наукової інформації та глобального обміну знаннями задля загального суспільного прогресу.

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ

Поштова адреса: 01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, абонентська скринька В-62. Засновник — видавець: тел. +38 (093) 476-72-60; e-mail: nazarovua@ukr.net. Заступники головного редактора: д-р психол. наук, професор Євдокимова Наталя Олексіївна (yevdokymova@ukr.net); д-р юрид. наук, професор Кириченко Олександр Анатолійович (alankir23@ukr.net). Сайт: expertize-journal.org.ua; e-mail редакції: info@expertize-journal.org.ua.

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ ВИДАННЯ

Судово-психологічна експертиза. Застосування поліграфа і спеціальних знань в юридичній практиці

2022. Том 7, № 2 (38)
березень–квітень 2022 року

Реферативно-науковий online журнал

Засновник, видавець, відповідальний за випуск — Назаров О. А.

Видається за сприяння Київського міжнародного судово-експертного інституту психологічної експертизи і досліджень на поліграфі (ROR 02xc7et08).

Формат А4 (210×297 мм). Гарнітура Source Serif 4. Обсяг 56 с.

DOI 10.53672/ej.2.2022. Ідентифікатор медіа R40-05509. ISSN 2521-1463 (Online).

Видавник Назаров О. А. Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції серія ДК № 8355 від 09.06.2025.

01001, м. Київ-1, вул. Хрещатик, 22, а/с В-62. Тел. +38 (093) 476-72-60. E-mail: nazarovua@ukr.net

expertize-journal.org.ua